

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
EDATLAR

MÜKERREM ÖZDEMİR

2501081001

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. HATİCE TÖREN

İSTANBUL 2011

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
EDATLAR

MÜKERREM ÖZDEMİR

2501081001

İSTANBUL 2011

Y Ü K S E K L İ S A N S

TEZ ONAYI

Adı ve Soyadı : Mükerrerem ÖZDEMİR Numarası : 2501081001
Anabilim/Bilim Dalı : Yeni Türk Dili Bilim Dalı Danışman Öğretim Üyesi : Doç.Dr.Hatice TÖREN
Tez Savunma Tarihi : 26.12.2011 Tez Savunma Saati : 13.00
Tez Başlığı : **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edatlar.**

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 15. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜ'NE** OYBİRLİĞİ / **OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof.Dr. Mustafa ÖZKAN		Kabul
2- Doç.,Dr. Hatice TÖREN		Kabul
3- Yrd.Doç.Dr.İbrahim AKIŞ		Kabul
4-Yrd.Doç.Dr.Ferhat ASLAN		Kabul
5-Yrd.Doç.Dr.Enfel DOĞAN		Kabul

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edatlar

Mükerrem Özdemir

ÖZ

Her an gelişen ve değişen teknolojiye paralel olarak, insanlar ve dolayısıyla toplumlar arasındaki iletişim de gelişmektedir. Toplumların birbirlerine olan ihtiyaçları her geçen gün biraz daha artmakta, insanlara ve toplumlara ait yaşam biçimleri arasındaki belirgin farklar giderek kapanmaya başlamaktadır. İletişimin çok hızlı bir şekilde gelişmesi, dil öğrenme ihtiyacını da etkilemiş ve her toplumdan insanın farklı dillere olan ilgisini artırmıştır. Küreselleşen dünyada kültürler arası iletişimin sağlanmasında dil öğretiminin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Hiç şüphesiz tüm bunlar yabancı dil öğretimini zorunlu kılmaktadır. Dil ve kültür ilişkisi düşünüldüğünde farklı kültürlerle ait bir dilin öğrenilmesi aşamasında birçok zorlukla karşılaşıldığı görülmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, karşılaşılan zorluklardan biri de edatların öğrenimi ve öğretilmesidir. Bu tez çalışmasında Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında seri olarak hazırlanmış yedi eserde son çekim edatları ele alınmıştır.

Edatların(ilgeçlerin), öngörülen düzeylere uygun olup olmadıkları irdelenerek değerlendirilmiştir.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edatlar

Mükerrem Özdemir

ABSTRACT

Parallel to gradually developing and changing technology, communication between people and communities has also been improving . The dependence of societies upon each other has been increasing gradually and the remarkable differences between various lifestyles have started to vanish. The needs of the communities in regard to each other has been increasing as time goes by and the significant differences between people's lifestyle and communities has begun to close day by day. The rapid development of communication has effected on language learning needs and increasing of people's interest in foreign languages, which consequently increased the interest of people from each community to foreign languages. The importance of language teaching is an undeniable fact in order to provide intercultural communication in a globalized world. There is no doubt about the fact that this requires foreign language teaching. Many difficulties have been encountered during the process of learning the language of other cultures, when the relationship between language and culture is taken into consideration. One of the difficulties encountered in teaching Turkish as a foreign language is learning and teaching prepositions. This thesis focuses on prepositions in teaching Turkish as a foreign language. A series of seven books prepared in the field of teaching Turkish as a foreign language are covered in this thesis. The accordance of taught prepositions and prescribed levels have been evaluated in depth.

ÖNSÖZ

Yabancılara Türkçe öğretiminde dilbilgisi kurallarının hangi öğretim teknikleriyle ve hangi yaklaşımlar doğrultusunda öğretileceği konusu her zaman tartışılmaktadır. Türk dilinde yer alan edatların nasıl öğretilmesi gerektiği, hangi edatların hangi düzeyde, nasıl öğretileceği konusu bu noktada önem kazanmaktadır. Edatların öğretimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çerçevesinde az sayıda bilimsel çalışmada ele alınmaktadır. Edatların ele alındığı çalışmalar genellikle anadil olarak Türkçe eğitime yönelik hazırlanmıştır. Edatlar yapı ve kökenleri bakımından, kullanılış biçimleri bakımından, işlevleri bakımından sınıflandırılmıştır. Oysa, Türkçenin *anadili* olarak öğretimi ile *yabancı dil* olarak öğretimi farklı yaklaşımlar ve teknikler gerektirmektedir.

Bu tezde, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan TÜRÇE ÖĞRENELİM, TURKOFONİ-TÜRKÇE ÖĞREN, TİKA-ORHUN, Gazi Üniversitesi YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE, Ankara Üniversitesi yeni HİTİT, GÖKKUŞAĞI serileri ile Türk Dünyası için TÜRKÇE ALIŞTIRMA kitapları bu tezi hazırlarken yola çıkış noktası olmuştur. Bu serilerde ele alınan edatların düzeye uygunluğu, verilen örnekler ve alıştırmaların işlevselliği, seçilen metinlerin edatların öğretimine uygunluğu incelenmiştir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Girişte çalışmanın konusu, amacı, kapsamı, yöntemleri, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi tarihi ve Türkçede edatların sınıflandırılışı ele alınmıştır.

Birinci bölümde yabancılara Türkçe öğretimi üzerine Türkiye’de yayımlanmış seri halinde yedi kitap seti, içerdiği dilbilgisi konuları açısından tanıtılmıştır.

İkinci bölümde, yabancılara Türkçe öğretiminde Türkiye’de yayınlanmış kitaplarda öğrenim seviyelerine ele alınan edatlar ve işlevleri incelenmiştir.

Üçüncü bölümde söz diziminde önemli bir görev üstlenen bir kelime türü olarak edatlar, hususiyile bu çalışmada konu alınan son çekim edatları, Yabancılara

Türkçe öğretimi alanında işlevleri, öğretim yöntemleri ve uygulamaları açısından değerlendirilmiştir.

Bu çalışmanın oluşması sürecinde bana her zaman destek olan değerli hocam Doç. Dr. Hatice Tören'e, yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki eserlerini benimle paylaşan değerli hocalarım Prof. Dr. Fatih Kirişoğlu 'na, Mehmet Hengirmen'e, Yrd. Doç. Dr. Gül den Tüm'e, Yrd. Doç. Dr. Ferhat Aslan'a, Dr. Mustafa Çetin'e, anketlerin uygulanmasında yardımcı olan Öğretim Görevlisi Doğan Gedik'e, çalışmamın tüm zorluklarını benimle paylaşan sevgili aileme içten teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM: YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ KİTAPLARININ DİLBİLGİSEL BİBLİYOGRAFYASI	16
1.1. TÜRKÇE ÖĞRENELİM SERİSİ	16
1.1.1. TÜRKÇE ÖĞRENELİM I.....	16
1.1.2. TÜRKÇE ÖĞRENELİM II	17
1.1.3. TÜRKÇE ÖĞRENELİM III.....	18
1.1.4. TÜRKÇE ÖĞRENELİM IV	18
1.2. TURKOFONİ TÜRKÇE ÖĞREN SERİSİ	19
1.2.1. TURKOFONİ TÜRKÇE ÖĞREN I.....	19
1.2.2. TURKOFONİ TÜRKÇE ÖĞREN II	20
1.2.3. TURKOFONİ TÜRKÇE ÖĞREN III.....	20
1.2.4. TURKOFONİ TÜRKÇE ÖĞREN IV	20
1.2.5. TURKOFONİ TÜRKÇE ÖĞREN V.....	21
1.2.6. TURKOFONİ TÜRKÇE ÖĞREN VI.....	21
1.3. ORHUN SERİSİ.....	21
1.3.1. TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ ORHUN DERS KİTABI I.....	22
1.3.2. TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ ORHUN DERS KİTABI II	22
1.3.3. TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ ORHUN DERS KİTABI III	23

1.4. GAZİ ÜNİVERSİTESİ YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE SERİSİ.....	23
1.4.1. YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DİLBİLGİSİ	23
1.4.2. YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE I	24
1.4.3. YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE II.....	24
1.5. YENİ HİTİT YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRENİM SETİ.....	24
1.5.1. YENİ HİTİT YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABI A I-AII	25
1.5.2. YENİ HİTİT YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABI B I-BII.....	26
1.5.3. YENİ HİTİT YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DERS KİTABI B II-CI	27
1.6. GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ.....	28
1.6.1. GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ DİLBİLGİSİ I.....	28
1.6.2. GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ DİLBİLGİSİ II	28
1.7. TÜRK DÜNYASI İÇİN TÜRKÇE ALIŞTIRMA KİTAPLARI SERİSİ.....	29
1.7.1. TÜRK DÜNYASI İÇİN TEMEL TÜRKÇE ALIŞTIRMA KİTABI I	30
1.7.2. TÜRK DÜNYASI İÇİN ORTA TÜRKÇE ALIŞTIRMA KİTABI II	31
1.7.3. TÜRK DÜNYASI İÇİN İLERİ TÜRKÇE ALIŞTIRMA VE SEÇME METİNLER KİTABI	32
II. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SON ÇEKİM EDATLARININ İNCELENİŞİ	33
III. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SON ÇEKİM EDATLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	44
SONUÇ.....	68
KAYNAKÇA	73
EKLER.....	83

EK 1 ANKET SORULARI.....	83
EK 2 ÇEŞİTLİ SEVİYELERDEKİ ÖĞRENCİLER TARAFINDAN CEVAPLANAN ANKETLER	85
EK 3 TÜRKİYE’DE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETEN MERKEZLER VE KURUMLAR	97

KISALTMALAR

a.y	: Aynı yer
a.e.	: Aynı eser
A.Ü	: Ankara Üniversitesi
ADP	: Avrupa Dil Politikası
a.y	: Aynı yer
B.Ü	: Boğaz içi Üniversitesi
G.Ü	: Gazi Üniversitesi
İ.Ü	: İstanbul Üniversitesi
ÇUTAM	: Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırma Merkezi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TÖMER	: Türkçe Öğretim, Araştırma ve Uygulama Merkezi
TDK	: Türk Dil Kurumu
Bkz	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Haz.	: Hazırlayan
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
t.y.	: Basım tarihi yok
vd.	: Ve diğerleri
y.y.	: Yayıncı yok
yay	: Yayınları

GİRİŞ

Küreselleşme ile toplumların, yakın coğrafyalarıyla sınırlanmaksızın, birbirleriyle siyasi, kültürel, askeri, ticari ilişkileri günden güne artmaktadır. Dolayısıyla, toplumlar arasında iletişimin önemi artmış; farklı dillerin öğrenilmesi ve öğretilmesi yönünde talepler çoğalmıştır.

Dil öğretimi, kültürün de öğretilmesidir. Bu aynı zamanda farklı toplumların birbirlerini anlamalarına, hoşgörünün geliştirilmesine de katkı sağlar. Dil öğrenimi ve buna paralel olarak dil öğretimi geliştirilerek desteklenmelidir.

Türkiye’ye ve Türkçeye ilgi de her geçen gün artmaktadır. “Dünyanın geniş bir bölgesinde konuşulan Türkçe, oldukça eski bir kültür zeminine sahiptir. Yeni sosyal ve siyasi gelişmelerle birlikte önem kazanan Türk dili çok farklı coğrafyalarda ilgi ile karşılanmakta ve bunun sonucu olarak Türkçe öğrenme talepleri de gittikçe artmaktadır.”¹

Yeni bir çalışma alanı olan Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılacak yeni ve farklı çalışmalara ihtiyaç vardır. Avrupa Birliği aşamasında olan ülkemiz için dil öğretimi alanında Avrupa Birliği dil kriterleri önemlidir. Avrupa Birliği, üye ülkelerde dil çeşitliliği ve zenginliğinin korunabilmesi, iletişimin rahat kurulabilmesi için, insanları ikinci bir dil öğrenimine teşvik edilmektedirler. Tüm bunların sonucunda Avrupa Topluluğu milletler arasında kültürel iletişimi ve gelişimi sağlamak, dillerin zenginliğini korumak amacıyla Lingua programını geliştirmiştir. Bu program, Avrupa Birliği tarafından kurulmuş olan eğitim programlarından bir tanesidir. Programın amacı dil öğretiminin ve dil öğretim materyallerinin geliştirilmesi ve dil çeşitliliğini artırılmasıdır. Bu ortaklık ile eğitim ve dil öğretimi alanında birlik sağlanabilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında Lingua Dil programlarından ve Avrupa Birliği dil dosyasından

---

¹ Ali Fuat Bilkan, **Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 4**, İstanbul, Dilset Yayınları, 2002, s. 3

faýdalanılmasıyla yapılan uygulamalar ile Türkçe öğretimine standart getirilerek, eğitimde ve öğretimde birlik sağlanabilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dünyada yaygın olarak kullanılan çağdaş dil öğretim yöntemleri kullanılır. Yöntemler ele alınırken 1982 Ekim ayında Avrupa Konseyi ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortaklaşa düzenledikleri “Yabancı Dil Öğretim Programları” konulu seminerde belirlenen belli başlı yöntemlerin sınıflandırılmış şekli esas alınmıştır. Türk ve Avrupalı uzmanlar tarafından benimsenen yöntemler şunlardır:

1. Temel Yöntemler

- a. Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method)
- b. Düzvarım Yöntemi (Direct Method)
- c. Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi (Audio-Lingual Method)
- d. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı (Cognitive-Code Approach)
- e. Doğal Yöntem (Natural Method)
- f. İletişimci Yaklaşım (Communicative Approach)
- g. Seçmeli Yöntem (Eclectic Method).

2. Diğer Yöntemler

- a. Telkin Yöntemi
- b. Grupla Dil Öğretimi Yöntemi
- c. Sessizlik Yöntemi
- d. Tüm Fiziksel Tepki Yöntemi.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dilbilgisi kurallarının hangi öğretim teknikleriyle ve hangi yaklaşımlar doğrultusunda öğretileceği konusu her zaman tartışılmaktadır. Dilbilgisi konuları ele alındığında Türk dilinde yer alan edatların nasıl öğretilmesi gerektiği, hangi edatların hangi düzeyde, nasıl öğretileceği konusu bu noktada önem kazanmaktadır. Edatların öğretiminin, Türkçenin yabancı dil olarak

öğretimi çerçevesinde az sayıda bilimsel çalışmada ele alınmaktadır.² Edatların ele alındığı çalışmalar genellikle anadil olarak Türkçe eğitime yönelik olarak hazırlanmıştır.

Türkçe dilbilgisi kitaplarında, edatlar yapı ve kökenleri bakımından, kullanılış biçimleri bakımından ve görevleri bakımından sınıflandırılmaktadırlar. Kelime türleri arasında Muharrem Ergin³ ve onu devam ettiren gramer kitaplarında edat başlığı altında bağlaçlar, son çekim edatları, kuvvetlendirme edatları ve ünlem edatlarının birleştirildiği, Tahsin Banguoğlu⁴ ve onu takip eden kitaplarda ise edatların bağlaç ve ünlemlerden ayrı incelendiği görülmektedir. Bu tezde cümleye hal ekleri gibi bir işlevle katılmaları sebebiyle, söz diziminde üstlendikleri etken rol dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretimi alanında bağlaçlardan ayrı bir dikkatle ele alınması gerektiğini düşündüğümüz son çekim edatları inceleme konusu olarak seçilmiştir.

Bu tezde Türkçe Öğrenelim, Turkofoni Türkçe Öğren, TİKA Orhun, Gazi Üniversitesi TÖMER yabancılara Türkçe, Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit ve Gökkuşluğu serileri ve Türk Dünyası Yabancılar İçin Alıştırma Kitabı serisi incelenmiştir. Bu seriler ders kitapları, çalışma kitapları ve öğretmen kitapları olmak üzere kırk yedi kitaptan oluşmaktadır. Konunun nasıl öğretildiği, bu ders için nasıl hazırlanıldığı, öğrencilerin neler yaptıkları, ne tür etkinliklerin beklendiği, öğrenme sürecini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörler araştırılmıştır. Bunların gerçekleştirilebilmesi için öğrenci ve öğretmenlerin deneyimleri doğal ortamında gözlenmeye ya da raporlanmaya çalışılmış, bazı anketlere yer verilmiştir.

---

² Mustafa Arslan, **Yabancılara Türkçe Öğretim Kılavuzu Temel Seviye**, Sarajevo, Burç Üniversitesi yayınları, 2010, s. 17.

Ömer Yılmaz, "Kelime türleri ile ilgili yaklaşımlar (Akademik Eserler- Üniversite Hazırlık Kitapları)", Sakarya Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2008, s. 201.

Ahmet Isparta, "Metin Oluşturmada Edatların Yeri", Marmara Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2010, s. 8.

³ Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Bayrak Yayınları, 1998, s. 329

⁴ Tahsin Banguoğlu, "Türkçenin Grameri", Ankara, TDK Yayınları, 2007, s. 385.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi

Dünyanın en eski dillerinden biri olan Türkçenin yabancılara öğretimi köklü bir geçmişe sahiptir. **Divan-ı Lüğati-t Türk**, Kaşgarlı Mahmut tarafından XI. yüzyılda Araplara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış en eski eserdir. Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimini bakıldığında bu sahada yapılan çalışmaların en eskilerinin Kıpçak Türkçesi döneminde hazırlanmış olan sözlükler olduğu görülmektedir.

İlk ve Ortaçağ boyunca Türkçenin okullarda öğretilip öğretilmediği konusunda açık ve kesin bilginiz yoktur. Uygurlar ve İslamlik dönemlerinde mevcutsa da, aile ve çevre dışında bir dil öğretimi yapıldığı noktasında bizi aydınlatıcı haberlere bu çalışmalarda rastlanmamaktadır.⁵

Bunlardan başka Kaşgarlı Mahmud'un "**Divanü Lüğati't-Türk**" adlı eseri ve elimize ulaşamayan "**Cevahirü'n-Nahv**" adlı dilbilgisi kitabı olmak üzere on dokuzuncu yüzyıla kadar birçok dilbilgisi kitabı kaleme alınmıştır; ancak bu eserlerin çoğu yabancıların Türkçe öğrenmesi için hazırlanmıştır. Kitapların hazırlanmasındaki amaç Türk ülkesini ziyaret eden ve Türklerle ilişkisi olan kişilerin dilimizi öğrenmesidir. Ayrıca bu kitaplar Arap dilbilgisi sistemine göre kaleme alındıkları için, dilimizin yapısına aykırı, dilimizi ifade edebilmekten çok uzaktır.

Kıpçak Türkçesi denilen Kuzey Türkçesi döneminde, Memlükler yönetiminde Türk hükümdarların bulunması nedeniyle Türkçeye karşı giderek artan bir ilgi görülür ve Araplara Türkçe öğretmek amacıyla eserler yazılır. Kıpçak sahasında, Çağatay sahasında ve Anadolu sahalarında kaleme alınan eserler daha çok dilbilgisi-sözlük karakterindedir. Kıpçak sahasında anonim bir eser olan "**Codex Cumanicus**",

---

⁵ Mehmet Emin Ağar, "Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi", **İnsan Bilimleri Dergisi**, (Çevrimiçi), <http://www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/uib/article/view/91/89>. (11. 05. 2010.)

“Kitabu’l-İdrak li-Lisani’l-Etrak”, “et-Tuhfetü’z-Zekiyye fi Lugati’t-Türkiyye”, “Kavamnü’l-Külliyeye li-Zabti Lügati’t-Türkiyye”, Çağatay sahasında “Bedaiyü’l-Luga”, “Senglah Lügati”. Anadolu sahasında ise ilk aklımıza gelen Bergamalı Kadri’nin “Müyessiretü’l-Ulum” adlı eseridir.⁶

Tarihsel süreçte ilkler arasında sayabileceğimiz yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış sözlükleri, yazarlarına göre şu şekilde sınıflandırmak mümkündür.⁷

TÜRKLER TARAFINDAN YAZILANLAR	YABANCILAR TARAFINDAN YAZILANLAR
Divânü Lugâti’t- Türk - Kaşgarlı Mahmud (1072-1074)	Codex Cumanicus
Kitabü Bulgati’l-Müştak Fi Lugâti’t-Türk ve’l-Kıfçak-Cemalü’l-din Ebi Muhammed Abdu llahi’t-Türkî (15. yüz yılın ilk yarısı) (Türk ve Kıpçak Sözcüklerinin Türevlerinin Kitabı)	Kitabü’l-İdrak Li Lisânü’l-Etrak –Esirü’l- din Ebû Hayyân (1312) (Türklerin Dilini Anlama Kitabı)
Kitâb-ı Mecmû-i Tercümân-ı Türkî ve Acemî veMongolî (XIV.yüz yılın yarısı)	El-Kavaninü’l-Külliyeye Li Zabti’l- Lügati’t- Türkiyye (XV. Yüz yılın ilk yarısı)
	Kitâb-ı Mecmû-i Tercümân-ı Türkî ve Acemî veMongolî (XIV.yüz yılın yarısı)
Hilyetü’l-İnsân ve Heybetü’l-Lisân- Cemâlü’l-dîn İbni Mühennâ (XIII. yüz yılın sonu ya da XIV. yüz yılın başı) (İnsanın Güzel Sıfatları ve Dilin Büyüklüğü)	Et- Tuhfetü’z-Zekiyye Fi’l-lugâti’t- Türkiyye (XV. yüz yılın ilk yarısı (Yeni ve Arı Türkçenin Sözlüğü)

Ali Şir Nevâyî’nin Muhakemetü’l-Lugateyn (1498) adlı eseri Farsça ile karşılaştırmalı olarak Türkçe dilbilgisi hakkında verdiği bilgiler bakımından yabancılara Türkçe öğretmek gayesi ile yazılmamış olmakla beraber, zikredilmesi gereken mühim bir eserdir.

⁶ Mustafa Özkan, **Tarih İçinde Türk Dili**, 3. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004, s.80.

⁷ Nesrin Bayraktar, “Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi”, (Çevrimiçi)
http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php. (11.05.2010)

Bu eserler günümüzde kabul gören türde sistematik dil öğretim kitapları olmayıp, günümüzde kullanılan yöntemlerle tam olarak uyuşmamaktadırlar.⁸

Tezimizin birinci bölümü günümüzde Türkçenin yabancılara öğretilmesi için yazılmış ders kitaplarına ayrılmıştır.

EDATLAR

Ural Altay dil ailesine mensup olan Türkçe eklemeli bir dildir. Eklemeli bir dil olan Türkçede yer alan görevli kelimeler, adlar ve fiiller gibi tek başlarına bir anlam taşımazlar. Eklendikleri kelime veya kelime gurupları ve işlev itibariyle bağlı buldukları kelimelerin yardımıyla anlam kazanırlar. Görevli kelime türlerinin tümüne Arap grameri temelindeki Osmanlı gramer anlayışını benimsemiş olan dilciler tarafından edat denmektedir. Arapçadan dilimize geçen edat ifadesi gramer içerisinde kullanılan geniş kapsamlı bir terim halini almıştır.

“Edat” kavramı ile ilgili olarak gramer kitaplarımızda; “takı”, “ilgeç” terimleri ile de kullanılmış ve şu tanımlara yer verilmiştir:

Edatlar, manaları olamayan, sadece gramer vazifeleri bulunan kelimelerdir. Tek başlarına manaları yoktur. Hiç bir nesne veya hareketi karşılamazlar. Fakat manalı kelimelerle birlikte kullanılarak onları desteklemek suretiyle bir gramer vazifesi görürler. Onun için manalı kelimeler olan isimlerin ve fiillerin yanında edatlara da vazifeli kelimeler diyebiliriz.⁹

İsimlerden sonra gelip onların söz içinde başka unsurlarla ilişkilerini kuran kelimelere takı (postposition) adını veriyoruz. Bunlar başlı başına bir kavram sahibi olmayıp iki kavram arasındaki ilişkiyi belli etmeye yararlar. Takılar yalnız adlara değil, her türlü isimlere gelirler.¹⁰

---

⁸ Nesrin Bayraktar, a.g.m. s. 2.

⁹ Muharrem Ergin, a.e., s. 348.

¹⁰ Tahsin Banguoğlu, **Türkçenin Grameri**, Ankara, TDK Yayınları, 2007, s.385.

Sözcükler, kavramlar arasında anlam ilgisi kurmaya yarayan ve ancak bu görevleri için kullanılan sözcüklere edat denir.¹¹

Anlam ve görevleri daha çok, tümce içinde, birlikte bulunduğu sözlerle beliren, sözcükler arasında ilgi kurmaya yarayan öğelere ilgeç denir.¹²

Türkiye Türkçesi gramerlerinin yazımında ve gramerle ilgili araştırmalarda, yöntem olarak Arap grameri temelindeki Osmanlı gramer anlayışını benimsemiş olan dilciler, görevli kelime türlerinin tümünü ortak bir edat başlığı altında toplamışlardır. Aslında 'alet, vasıta, araç' anlamlarına gelen Arapçadan geçme edat sözü, bu anlamın gramere aktarılması ile geniş kapsamlı bir gramer terimi niteliği kazanmıştır.¹³

Tek başlarına anlamı olmayan ancak daha çok isim soylu kelimelerden sonra gelerek bu kelime ile cümledeki başka kelimeler arasında çeşitli anlam ilgileri kuran veya cümleleri birbirine bağlayan böylece söz diziminde bir gramer görevi üstlenen kelimelerdir.¹⁴

Türkiye Türkçesi gramerlerinin yazımında ve gramerle ilgili araştırmalarda, yöntem olarak Arap grameri temelindeki Osmanlı gramer anlayışını benimsemiş olan dilciler, görevli kelime türlerinin tümünü ortak bir edat başlığı altında toplamışlardır. Aslında 'alet, vasıta, araç' anlamlarına gelen Arapçadan geçme edat sözü, bu anlamın gramere aktarılması ile geniş kapsamlı bir gramer terimi niteliği kazanmıştır.¹⁵

Edatların varlık kavram veya hareket ifadeleri yoktur. Tek başlarına anlamsızdırlar. Kelime yapımına elverişli değillerdir: ile, için, diye, gibi, dolay,

---

¹¹ Tahir Nejat Gencan, **Dilbilgisi**, Ankara, TDK Yayınları, 1975, s.543.

¹² Doğan Aksan ve diğerleri, **Sözcük Türleri I**, Ankara, TDK Yayınları, 1976, s. 130.

¹³ Prof. Dr. Zeynep Korkmaz, **Türkiye Türkçesi Şekil Bilgisi**, Ankara, TDK yayınları, 2009, s.1049.

¹⁴ Mustafa Özkan, vd., **a.e.**, s. 548

¹⁵ Zeynep Korkmaz, **a.e.**, s. 1049.

ötürü, karşılık, rağmen, üzere, başka, gayrı, maada, aşkın, daha, değin, dek, kadar, kere, kez, beri, önce, sonra, evvel, doğru, karşı, dair, göre, nazaran gibi.¹⁶

Edatlar şekil bakımından kelimedirler fakat işleyişleri bakımından isim çekim eklerine yaklaşırlar. Söz diziminde kelimeler arasında çeşitli bakımlardan ilgi kuran edatlar, kendisinden önce gelen isim ve isim soylu kelime gruplarını kendisinden sonraki bir fiile bağlarlar. Bu yönleriyle hal eklerine benzer bir fonksiyon üstlenirler. Ancak edatlar isim hal eklerinden şu yönleriyle ayrılırlar:

1. Edatlar tek başlarına kelime olup ses ve şekil bakımından yapılarını korurlar ilgi kurdukları isimle benzeşmezler.
2. Ayrı kelime olduklarından isimlerden ayrı yazılırlar (ile, için gibi ekleşme eğilimi gösterenler istisnadır.)
3. Sebep, benzerlik, vasıta, başkalık, miktar, yer ve yön zaman aitlik ifadeleriyle ismi veya isim fonksiyonu taşıyan kelime gruplarını kendilerinden sonraki fiil şekillerine zarf olarak bağlarlar.

Edatları isim ve fiillerden ayıran belli başlı iki özellikleri vardır:

1. Tek başlarına bir anlam taşımamaları.
2. Çekime girmemeleri.

Edatlar sonlarına geldikleri isim unsuruna ekli veya eksiz bağlanırlar. Bazı edatlar ismin yalın haliyle bazıları yaklaşma veya uzaklaşma hali ile kullanılırlar: uçak ile, çiçek gibi, dağ kadar, eve doğru, eve kadar, okula ait, anneme göre, akşama dek, bundan dolayı, sabahtan beri, paradan başka, çalışmaktan yana, kitaba dair bundan böyle, senden taraf gibi. İsimlerin yalın hali ile birleşen çekim edatları zamirlerin ilgi haliyle kullanılırlar: benim gibi, senin için, onun kadar, bizimle / bizim ile, seninle gibi.

---

¹⁶ Mustafa Özkan, vd., a.e., s. 548.

Edatların Sınıflandırılması

Edatların sınıflandırılması meselesi eskiden beri ve günümüzde hala tartışılan bir konudur. Yapılan çalışmalar incelendiğinde ortak bir karara varılmadığı görülmektedir. Konu Türk Dil Kurumunun Gramer Bilim ve Uygulama Kolu tarafından düzenlenen “Türk Gramerinin Sorunları” toplantısında ele alınmasına rağmen bir karara bağlanamamıştır.¹⁷

Edatlar, eklendikleri kelimeler ile cümle içerisinde yer alan sözler ile oluşturdukları anlam ilişkilerinin niteliği ve işlevleri nedeniyle sınıflandırılırlar. Edatlar vazifeli oldukları temel görevler dışında, kullanım sırasında oluşan işlev kaymaları nedeniyle, farklı bir vazifeyi de yerine getirebilirler.

Edatlar genel olarak yapı ve kullanılışlarına göre sınıflandırılmıştır:

1. Yapılarına Göre Edatlar

- a. Çekim edatları
- b. Bağlama edatları
- c. Ünlem edatları¹⁸

2. Kullanılışlarına Göre Edatlar

- a. İsimlerin yalın, zamirlerin ilgi haliyle birleşen edatlar: ile için, kadar, gibi.
- b. İsimlerin yalın hali ile birleşenler: ara, üzere(üzere), sıra, içre, diye.
- c. İsimlerin yaklaşma hali ile birleşenler: kadar, göre, doğru, karşı, ait, taraf, dair, rağmen, değin, dek, nazaran.
- d. İsimlerin uzaklaşma hali ile birleşenler: beri, evvel, önce, sonra, geri, dolayı, ötürü, böyle, yana, maada, gayri, nâşî, öte, taraf.

---

¹⁷ Bkz. **Türk Gramerinin Sorunları II**, Ankara, TDK Yayınları, s. 419-534

¹⁸ Jean Deny, **Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)**, İstanbul, Maarif Vekâleti Yayınları, 1941, s. 874

Jean Deny'de edatlar adı altında bağlaç, ünlem ve ilgeç konuları ele almıştır. Deny, “ilgeç” adını verdiği edatları beş bölüme ayırıp, edatların diğer sözcük türleriyle olan ilişkisine değinmiştir.¹⁹

Kononov ise, “sonekler (postposition)” bölümünü “edat sonekler”, “isim sonekler” olarak ikiye ayırıp “edat sonekler” de edatları incelemiştir.²⁰

Muharrem Ergin'in Türk Dil Bilgisi adlı kitabında edatların şu şekilde tasnif edildiğini görüyoruz.²¹

1. Ünlem Edatları
2. Bağlama Edatları
3. Son Çekim Edatları

Muharrem Ergin eserinde bu edatları da kendi aralarında bölümlendirmiştir. Ünlem ve bağlaçları da edatlar konusunda ele almıştır.

Banguoğlu, edat terimi yerine “Takı” terimini kullanmıştır. “Fiiller nesne olan addan belli çekim halleri istedikleri gibi takılar da ilişki kurdukları addan işleyişlerine göre belli çekim halleri isterler. Buna istem (rection) deriz.”²²

Tahsin Banguoğlu ‘Türkçenin Grameri’ adlı eserinde takıların dört türlü isteminin olduğunu belirterek, takıları dört gruba ayırmıştır.²³

1. Kim hali isteyen takılar (kum gibi, yabancı diye, senin kadar vb.)
2. Kime hali isteyen takılar (havaya göre, sabaha dek, güçlüğe rağmen vb.)
3. Kimden hali isteyen takılar (tatilden sonra, dünden beri, bizden yana vb.)
4. Adı katkı alan takılar (yağmur yüzünden, yağış sebebiyle, bekleme süresince vb.)

---

¹⁹ Jean Deny, **a.e.**, s. 873

²⁰ Doğan Aksan ve vd. **a.e.**, s. 133.

²¹ Muharrem Ergin, **a.e.**, s. 329.

²² Banguoğlu, **a.e.**, s. 385.

²³ Banguoğlu, **a.e.**, s.387.

Necmettin Hacıeminoğlu, ‘Türk Dilinde Edatlar’ adlı yapıtında Eski Türkçe Devresinden günümüze edatları, yapı ve menşe itibarıyla beş gruba ayırmıştır.²⁴

1. Fiilden Türeyenler (göre, öte, isterse, bakalım vb.)
2. İsimden Türeyenler (önin, birle, kibi, sonra vb.)
3. Yapısı ve Menşei bilinmeyenler (ara, adın, ok/ök, ma/me, erki vb.)
4. Taklidi Söz Mahiyetinde Olanlar (ah, ay, haydi, ha, ya, vb.)
5. Yabancı Asıllı Olanlar (eğer, hod, meğer, lakin, fakat, güya, hatta, vb.)

Ancak “Edatların yapı ve türeyiş şekillerinin araştırılması yanında, meydana geliş sebeplerinin tespiti de mühim bir meseledir.” diyerek, edatları anlam ve görevlerine göre açıklayıp, örneklendirmiştir, etimolojik tahlillere pek yer verilmemiştir.²⁵

Tahir Necat Gencan, Dilbilgisi kitabında konuyu “ilgeçler ve kullanılışları” olarak ele alır; benzetme ve nedenlik ilgeçleri diye ikiye ayırır.²⁶

Zeynep Korkmaz, Türkçede anlamlı kelimeler dışında kalan görevli kelime türlerini kendi içinde *edatlar* ve *bağlaçlar* olmak üzere iki alt bölüme ayırmıştır ve edatları taşıdıkları temel özelliklere göre şu şekilde tasnif etmiştir.²⁷

1. Yapı ve kökenleri bakımından edatlar.
2. Kullanılış biçimleri bakımından edatlar.
3. Görevleri bakımından edatlar.

---

²⁴ Necmettin Hacıeminoğlu, **Türk Dilinde Edatlar**, İstanbul, MEB Yayınları, 1992, s.VI –VII.

²⁵ Necmettin Hacıeminoğlu, **a.e.**, s.VI-VII.

²⁶ Tahir Nejat Gencan, s. 544.

²⁷ Zeynep Korkmaz, **a.e.**, s. 1055.

Ahmet Isparta tarafından hazırlanan *Metin Oluşturmada Edatların Yeri* isimli doktora tezinde edatlar üzerinde mutabakata varılmış bir tarif olmadığını belirtilerek üç temel sorun üzerinde durulmaktadır:²⁸

1. Edatların tarifi ve tasnifi.
2. Edatların, kullanıldıkları bağlam üzerinden ve tarif cümleleri şeklinde değil, yakın anlamlısı olan edatların artarda sıralanması şeklinde açıklanmaya çalışılması.
3. Edatların kurabildikleri ilişkilerin tabiatının sorgulanması.

Son Çekim Edatları

İşletme eki vazifesi gören edatlardır.²⁹ İşlevleri bakımından hal eklerine benzemektedirler. Hal ekleri ismin isim hallerini, son çekim edatlarıysa zarf hallerini oluşturmaktadır. Son çekim edatları, isimlerden sonra gelerek onların çeşitli zarf şekillerini meydana getirmektedir.

Sana (aldım) / Senin için aldım.

Korkusundan (kaçtı) / korkusundan dolayı (kaçtı) misallerinde olduğu gibi³⁰ hal ekleri ve son çekim edatları arasında bir işlev yakınlığı görülmektedir. Son çekim edatları beraber buldukları isim unsurunun sonuna ekli veya eksiz olarak gelirler.

Son çekim edatları iki çeşittir. Yalnız edat olarak kullanılanlar (asıl edatlar), ikincisiyse isimken edat gibi kullanılanlardır.

Türkçede son çekim edatlarının hepsinin menşei bir isim veya fiil şekline dayanır. Çeşitli isim veya fiiller klişeleşerek edatlaşmışlardır. Edatlaşma süreci bazılarında çok eskiden olmuş, bir kısmındaysa sonradan ortaya çıkmıştır.

---

²⁸ *Bkz.* Isparta, a.e., s. 8.

²⁹ Ergin, a.e., s. 345.

³⁰ Ergin, a.e., s. 348.

Bunların dışında Arapça'dan ve Farsça'dan dilimize gelen edatlar mevcuttur.

Muharrem Ergin, Tahsin Banguoğlu, A.Cevat Emre, Kaya Bilgegil, Jean Deny, Tahir Nejat Gencan, Haydar Ediskun dilbilgisi kitaplarında edatları cümledeki işlevlerine göre değerlendirmiş; sadece türlerini izah etmişlerdir.³¹

1. Cümle İçerisindeki İşlevlerine Göre Son Çekim Edatları

- a. İsimlerin yalın, zamirlerin genitif veya akkuzatif şekilleriyle birleşen edatlar: *İle, için, gibi, kadar, birle, bigi, tek.*
- b. Yalın hal ile birleşenler edatlar: *Ara / üzere (üzere) / içre / sıra / diye.*
- c. Datif hali ile birleşen edatlar: *Kadar, göre, karşı, doğru, taraf, ait, rağmen, değin, dek.*
- d. Ablatif hali ile birleşen edatlar: *Dolayı, ötürü, beri, önce, evvel, sonra, geri, böyle, yana, taraf, başka, ma'da, gayri, nâşi, öte öşdin, sarı, içeri, dışarı özge.*

2. Fonksiyonlarına Göre Son Çekim Edatları

- a. Vasıta ve Beraberlik Edatları : *İle.*
- b. Sebep Edatları : *İçin, üzere (üzere), dolayı, ötürü (ötrü) nâşi,*
- c. Benzerlik Edatları : *Gibi / bigi / tek.*
- d. Başkalık Edatları : *Başka / özge / ma'da / gayri.*
- e. Diğer Hal Edatları : *Göre / nazaran / dâir / ait / rağmen.*
- f. Mikdar Edatları : *Kadar Arapça asıllıdır. Eskiden kadar edatından sonra rütbe, derece gibi mikdar ifade eden Arapça kelimeler kullanılırdı. Bu rütbe, şol mertebe, ol mikdar.*
- g. Zaman Edatları : *Beri, önce, evvel, böyle, sonra, geri.*

---

³¹Süleyman Efendioğlu, "Edatların Sınıflandırılması", (Çevrimiçi)
http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/suleyman_efendioglu_edatlarin_siniflandirilmasi.pdf. (12. 07. 2010)

h. Yer/Yön Edatları : *Kadar, taraf, değin, dek, sıra, karşı, içre doğru, üzre, ara, dapa, yana, öte.*

Yukarıda belirtilen asıl son çekim edatları dışında bazı kelimeler de bu işlevle kullanılırlar. *Halde, karşılık, mukabil* gibi. “Halde” kelimesi lokatif eki almış bir isimken, -dık / -dik ve -acaık / ecek partisiplerinin iyelik şekilli bir ismin arkasına getirilerek zıtlık edatı gibi kullanılır: *Bildiğı halde, gideceğim halde* şeklindedir. *Karşılık / mukabil* kelimeleri de aslında isim çeşidi oldukları halde, datifli bir ismin arkasında son çekim edatı olarak işlev görürler: *Buna mukabil, buna karşılık* gibi.

Ömer Yılmaz’a ait “***Kelime Türleri İle İlgili Yaklaşımlar***” adlı yüksek lisans tezinde üç eser temel alınarak son çekim edatları için aşağıdaki tablo hazırlanmıştır.³²

---

³² Ömer Yılmaz, “***Kelime Türleri İle İlgili Yaklaşımlar*** (Akademik Eserler- Üniversite Hazırlık Kitapları)”, Sakarya Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya, 2008, s. 201.

Sözcük Türleri (Kutluk)	Türkçe DilBilgisi (Ergin)	Türkçenin Grameri (Banguoğlu)
İlgeç	Son Çekim Edatları	Takı
İle	İle	İle
İçin	İçin	İçin
Gibi	Gibi	Gibi
Göre	Göre	Göre
Kadar	Kadar	Kadar
Üzere	Üzere	Üzere
Dolayı	Dolayı	Dolayı
Dek	Dek	Dek
Değın	Değın	Değın
Karşı	Karşı	Karşı
Beri	Beri	Beri
Yana	Yana	Yana
Öte	Öte	Öte
Ötürü	Ötürü	Ötürü
E doğru	E doğru	E doğru
Ait	Ait	Ait
Rağmen	Rağmen	Rağmen
Maada	Maada	
	Taraf	
Taraf	Diye	Diye
	İçre	İçre
	Karşılık	Karşılık
	Önce	Önce
	Sonra	Sonra

BİRİNCİ BÖLÜM

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ALANINDA YAZILMIŞ DERS KİTAPLARI BİBLİYOGRAFYASI

Çalışmamızın evren ve örneklemini oluşturan yabancılara Türkçe öğretimi alanında kullanılan yedi serinin tanıtımında dilbilgisi konularına yönelik içeriğe yer verilmiştir. Böylece edatların hangi çerçevede ve zeminde işlendiğini göstermek istedik.

Bu serilerde yer alan sözel ve görsel metinler ele alınmamıştır.

1.1. TÜRKÇE ÖĞRENELİM SERİSİ (Let's Learn Turkish)

Türkçe Öğrenelim serisi, temel / orta / yüksek seviye uygun olarak altı kitaptan oluşmaktadır. Her seviyedeki kitaba uygun olarak yirmi iki dilde anahtar kitaplar hazırlanmıştır. Kitaplara ait video, ses kasetleri, CD'ler hazırlanmıştır. Seriyi tamamlayan dilbilgisi kitapları Yabancılar için Türkçe Dilbilgisi adıyla yirmi iki dile çevrilmiştir.

1.1.1. TÜRKÇE ÖĞRENELİM 1 Let's Learn Turkish

**Hengirmen, Mehmet: TÜRKÇE ÖĞRENELİM 1 Let's Learn
Turkish, Ankara, Engin Yayınevi, 2000. s. 128.**

Fonetikle ilgili olarak birinci derste ünlüler, ünsüzler, ikinci derste ünlü uyumu, dördüncü derste ünsüz benzeşmesi konuları ele alınmıştır.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci derste ek eylem (-dIr, -dUr), ad durum eki- çıkma durumu, şimdiki zaman, çoğul eki, ikinci derste ad durum ekleri, soru eki, soru adlı (kim? kimler?), belirtme durumu, ile bağlacı le(-yle); -la(-yla) (ders 3), dördüncü derste emir kipi, adıllar, beşinci derste ek eylem (-im, -sin, -dir, -iz, -sınız, -dirler), sıfat eki (-II -IU), olumsuz sıfat eki (-sIz -sUZ), yapım eki(-CA), altıncı

derste belirli geçmiş zaman eki, ad tamlaması (-In, -Un), belirli ad tamlaması, belirtisiz ad tamlaması, yedinci derste istek kipi, iyelik eki, sekizinci derste ad durum ekleri, sıfat tamlaması, edatlar (için), bağlaç (ama), dokuzuncu derste gelecek zaman, onuncu derste eylem çekimleri, on birinci derste karşılaştırma sıfatları, kişi adları ve ad durum ekleri, geniş zaman, işaret adları ve ad durum Ekleri, on ikinci derste ortaçlar (-An; -dIk, -dUk), ilgi eki (-ki), ulaçlar (-p -Ip -Up, -mAdAn), on üçüncü derste belirsiz geçmiş zaman, sıra sayı sıfatları -IncI –UncU, on dördüncü derste eylem çekimi, bildirme kipleri şimdiki zaman -Iyor, -Uyor, belirli geçmiş zaman, belirsiz geçmiş zaman, gelecek zaman, geniş zaman, isteme kipleri, istek kipi: -A dilek koşul: -sA gereklilik kipi -mAll, emir kipi, ek eylem -im, -sin, -dir, -iz, -sınız, -dirler, ek eylemin çekimi, var, yok, iyelik eki -im, -in, -i, -imiz, -iniz, -leri, ad tamlaması, sıfat tamlaması, karşılaştırma sıfatları konuları ele alınmıştır.

1.1.2. TÜRKÇE ÖĞRENELİM 2 Let's Learn Turkish

Dr. Hengirmen Mehmet: TÜRKÇE ÖĞRENELİM 2 Let's Learn Turkish, Ankara, Engin Yayınevi, 2006, s.128.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci derste dilek koşul kipi, ikinci derste gereklilik kipi, durum bağlacı, ilgeç, üçüncü derste eylem çekimi, zaman ulaçları, geçmiş zaman ortacı, üleştirme sıfatları, dördüncü derste yeterlilik eylemi, geniş zaman ortacı, gelecek zaman ortacı, geçmiş zaman ortacı, beşinci derste zaman ulacı, ulaç eki, altıncı derste yeterlilik eyleminin çekimi, bağlaç –hem...hem, yedinci derste etken eylem, edilgen eylem, bağlaç –dA, kalma durum eki, sekizinci derste etken ve edilgen eylem, geçmiş zaman ortacı, dokuzuncu derste dönüşlü eylem, dönüşlü adlı, onuncu derste edilgen eylem ve dönüşlü eylem, dönüşlü adlı –kendi, yapım eki –le, on birinci derste edilgen eylem, dönüşlü eylem, ettirgen eylem, işteş eylem, on ikinci derste ettirgen eylem, yapım eki, on üçüncü derste çok çatılı eylemler, zaman belirteci, on dördüncü derste dilbilgisi genel tekrar konuları ele alınmıştır.

1.1.3. TÜRKÇE ÖĞRENELİM 3 Let's Learn Turkish

Dr. Hengirmen Mehmet: TÜRKÇE ÖĞRENELİM 3 Let's Learn Turkish, Ankara, Engin Yayınevi, 2006, s.128.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci derste birleşik zamanlı eylemler, hikaye birleşik zamanı, şimdiki zamanın hikayesi, belirli geçmiş zamanın hikayesi, belirsiz geçmiş zamanın hikayesi, gelecek zamanın hikayesi, geniş zamanın hikayesi, istek kipinin hikayesi, dilek-koşul kipinin hikayesi, gereklilik kipinin hikayesi, ikinci derste rivayet birleşik zamanlı eylemlerin çekimi, şimdiki zamanın rivayeti, belirsiz geçmiş zaman rivayeti, gelecek zamanın rivayeti, geniş zamanın rivayeti, dilek-koşul kipinin rivayeti, gereklilik kipinin rivayeti, üçüncü derste koşul bileşik zamanı, şimdiki zamanın koşulu, belirli geçmiş zamanın koşulu, belirsiz geçmiş zamanın koşulu, gelecek zamanın koşulu, geniş zamanın koşulu, gereklilik kipinin koşulu, dördüncü derste bileşik zamanlı eylemler, hikaye bileşik zamanı –dı, rivayet bileşik zamanı –mış, koşul bileşik zamanı –sa, eylem çekimi, beşinci derste pekiştirme sıfatları m,p,r,s, belirteçler, zaman belirteçleri, yer-yön belirteçleri, ölçü belirteçleri, niteleme ve durum belirteçleri, soru belirteçleri, altıncı derste da bağlacı, yedinci derste ki bağlacı, sekizinci derste ek eylem, dokuzuncu derste ek eylem ve şimdiki zaman, onuncu derste var-yok, ek eylemin bileşik zamanlı eylemlerle kullanışı, on birinci derste yardımcı eylemler olmak, etmek, on üçüncü derste yardımcı eylemler ve ortaçlar, on dördüncü derste dilbilgisi genel tekrar konuları ele alınmıştır.

Sentaks ile ilgili olarak; altıncı derste ikilemeler , sekizinci derste cümle, sözcük türleri, ad cümlesi, fiil cümlesi , on birinci derste sözcük türleri konuları ele alınmıştır.

1.1.4. TÜRKÇE ÖĞRENELİM 4 Let's Learn Turkish

Dr. Hengirmen Mehmet: TÜRKÇE ÖĞRENELİM 4 Let's Learn Turkish, Ankara, Engin Yayınevi, 2006. s.128.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci derste ulaç, bağlama ulaçları, durum ulaçları, ikinci derste zaman ulaçları, sebep ulaçları, üçüncü derste ulaçlı bileşik eylemler, tezlik eylemi, dördüncü derste sürerlik eylemi, beşinci derste çekim ekleri,

altıncı derste Türkçenin yapısı ve ekler, yapım ekleri, yedinci derste lIk, lUk eki, sekizinci derste addan ad yapan ekler, dokuzuncu derste addan ad yapan ekler, onuncu derste addan ad yapan ekler, on birinci derste eylemden ad yapan ekler, on ikinci derste eylemden ad yapan ekler, on üçüncü derste dilbilgisi alıştırmaları, on dördüncü derste genel tekrar konuları ele alınmıştır.

1.2. TURKOFONİ SERİSİ

Turkofoni serisi toplam altı (6) kitaptan oluşmaktadır. Her kitaba uygun olarak sözlükler hazırlanmıştır. Kitaplara ait dinleme malzemeleri CD, kaset, online destek vermek için kurulmuş bir web sitesi mevcuttur. Turkofoni metodunun bütün metotların pratik ortama uygulanabilen özelliklerini içerdiği ifade edilir. Kelimelerden çok cümleler üzerine durulduğu, fillerin hal ekleriyle birlikte öğrenilmesine önem verildiği vurgulanır. Gramer konularının adları üzerinde durulmadığı ifade edilmiştir.

1.2.1. Çetin, Mustafa: TURKOFONİ, TÜRKÇE ÖĞREN I, TEMEL I, Türkçe Çok Kolay, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999, s. 80.

Fonetik ile ilgili olarak; üçüncü ünite de ünsüz yumuşaması işlenir.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci ünite de ad durum eki çıkma durumu dAn, ikinci ünite de var-yok, soru ekleri, üçüncü ünite de şimdiki zaman, dördüncü ünite de istek kipi, emir kipi, beşinci ünite de belirli geçmiş zaman konuları ele alınmıştır.

1.2.2. Çetin, Mustafa: TURKOFONI, TÜRKÇE ÖĞREN II, TEMEL II, Türkçe Çok Kolay, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999, s. 80.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci ünite de i-mek olumlu, i-mek olumsuz soru, ikinci ünite de iyelik eki olumlu-olumsuz-soru, üçüncü ünite de belirtili isim tamlaması, belirtisiz isim tamlaması, ile, genitif In-Un-nIn-nUn, lokatif DA, ablatif Dan sonra , dördüncü ünite de gelecek zaman, akkuzatif, belirtisiz isim tamlaması, datif A-yA, beşinci ünite de zamirler konuları ele alınmıştır.

1.2.3. Çetin, Mustafa: TURKOFONI, TÜRKÇE ÖĞREN III, ORTA I, Türkçe Çok Kolay, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999, s. 80.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci ünite de sıfatlar (II-IU-sIz-sUz), isimler IIk-IUk, ikinci ünite de zarf fiil (Ip-Up, mAdAn, ArAk), üçüncü ünite de bağlaçlar, dördüncü ünite de geniş zaman, ki bağlacı, beşinci ünite de ettirgen konuları ele alınmıştır.

1.2.4. Çetin, Mustafa: TURKOFONI, TÜRKÇE ÖĞREN IV, ORTA I, Türkçe Çok Kolay, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999, s. 80.

Morfoloji ile ilgili olarak; ikinci ünite de i-mek fiili, belirsiz geçmiş zaman, üçüncü ünite de dilek şart sA, AcAk+sA, Ir, mAz, IncA,UncA, dİğIndA, dİğI zaman, dördüncü ünite de gereklilik kipi, yeterlik kipi, dIk, dUk, beşinci ünite de (dİğI için, dİğIndAn, AcAk, An) konuları ele alınmıştır.

1.2.5. Çetin, Mustafa: TURKOFONI, TÜRKÇE ÖĞREN V, YÜKSEK I, Türkçe Çok Kolay, Turkofoni Yayınları, 1999, İstanbul, s. 80.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci ünite de sıfat fiiller (An, dIk,dUk,AcAk,sA, dİğI zaman, dİğIında, AcAğI zaman, IncA, UncA, Ir-mAz, mIş, mUş), ikinci ünite de Edilgen pasif (Il-Ul-In-Un), üçüncü ünite de An+edilgen, dIk+edilgen, AcAk+edilgen, mIş+edilgen, dördüncü ünite de dönüşlülük, beşinci ünite de işteş, konuları ele alınmıştır.

1.2.6. Çetin, Mustafa: TURKOFONI, TÜRKÇE ÖĞREN VI, YÜKSEK II, Türkçe Çok Kolay, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999, s.80.

Morfoloji ile ilgili olarak; ikinci ünite de şimdiki zamanın hikayesi, geniş zamanın hikayesi, belirsiz geçmiş zamanın hikayesi, gelecek zamanın hikayesi, dilek şart kipinin hikayesi, gereklilik kipinin hikayesi, üçüncü ünite de şimdiki zamanın rivayeti, geniş zamanın rivayeti, belirsiz geçmiş zamanın rivayeti, gelecek zamanın rivayeti, dilek şart kipinin rivayeti, gereklilik kipinin rivayeti, dördüncü ünite de şimdiki zamanın şartı, geniş zamanın şartı, belirli geçmiş zamanın şartı, belirsiz geçmiş zamanın şartı, gelecek zamanın şartı, beşinci ünite de -dikça, -dan, -a, gibi olmak, -miş gibi ol-mak, -ıyor gibi ol-mak, -dı gibi olmak, -a bakmak, madem ki, oysa ki, neyse ki, öyleyse konuları ele alınmıştır.

1.3 ORHUN TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ SERİSİ

Türkçe Öğreniyoruz ORHUN temel düzey, orta düzey, yüksek düzey ve ileri düzey olarak sınıflandırılmış sekiz kitaptan oluşmaktadır. Her düzey için bir ders kitabı ve buna ek olarak bir de çalışma kitabı vardır. Ders kitabında anlatılan konular çalışma kitabındaki uygulamalarla pekiştirilmeye çalışılmıştır. İleri düzey kitabında Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerine ait eserlerden şiirlere ve masallara yer verilmiştir. Tüm düzeylere uygun olarak hazırlanmış olan bir öğretmen el kitabı bulunmaktadır.

1.3.1. ÖZBAY, MURAT, Fahri Temizyürek: TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ

ORHUN DERS KİTABI 1, Ankara, Tika Yayınları, 2003, s.165.

Fonetikle ilgili olarak; birinci ünite alfabe, üçüncü ünite ünsüz yumuşaması, dördüncü ünite ses düşmesi incelenmiştir.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci derste ne-kim, mı?, değil, çoğul ekleri, nerede-kimde, sayılar, var-yok, ikinci ünite belirli geçmiş zaman, DAn önce-DAn sonra, üçüncü ünite şimdiki zaman, ad durum ekleri, mak istemek, dördüncü ünite imek fiili, iyelik ekleri, ad tamlamaları, beşinci ünite emir kipi, DAn-Akadar, ile, altıncı ünite istek kipi, Ip zarf fiil eki, mAdAn zarf fiil eki, mAyIp zarf fiil eki, yedinci ünite II-sIz eki, IIk eki, DAn daha, en, mAdAn önce - DIktan sonra, sekizinci ünite gelecek zaman, isim cümlelerinde gelecek zaman, ki/daki, dokuzuncu ünite pekiştirme sıfatları, üleştirme sayı sıfatları, sıra sayı sıfatları, onuncu ünite belirsiz geçmiş zaman, isim cümlelerinde belirsiz geçmiş zaman, on birinci ünite diye, diye düşünmek-diye biri, cA/A göre, bence-bana göre, on ikinci ünite geniş zaman, asla-hiç, bağlaçlar, on üçüncü ünite ma/me eki, dolaylı anlatım, on dördüncü ünite isim fiil mAk, mAk için-mAsI için, Iş eki konuları ele alınmıştır.

1.3.2. ÖZBAY, MURAT, Fahri Temizyürek: TÜRKÇE

ÖĞRENİYORUZ ORHUN DERS KİTABI 2, Tika Yayınları, Ankara, 2003, s.173.

Morfolojiyle ilgili olarak; birinci derste -DAn beri, -DIr, ArAk zarf fiil eki, -mAdAn / mAyArAk, -A....-A zarf fiil eki, ikinci derste -ken zarf fiil eki, -Irken, -AcAkken, -mIşken, üçüncü derste ettirgen fiil, dördüncü derste yeterlilik fiili -Abil, beşinci derste gereklilik fiili -mAll, altıncı ünite edilgen fiil -IL,-n, -In, yedinci ünite dilek şart kipi -sA, sekizinci ünite sıfat- fiiller -An, -DIk, dokuzuncu ünite sıfat- fiiller AcAk, -mIş, -mIş Ol-, -AcAk ol-, onuncu ünite -(I-A)r, -mAz, -AsI, on birinci ünite zarf- fiiller -DIğI için, -DIğIndan, -AcAğI için, -AcAğından, -DIğI halde, -mAsInA rağmen, on ikinci ünite dolaylı anlatım, on

üçüncü ünite -DIĞI zaman, -DIĞIndan, -AcAĞI zaman, -IncA,-(I/A)r.....-mAz, on dördüncü ünite -DIĞIndAn beri, -DI....-All, -All, on beşinci ünite - AnAkadar, -IncAya kadar, -AsIyA kadar konuları ele alınmıştır.

1.3.3. ÖZBAY, MURAT, Fahri Temizyürek: TÜRKÇE ÖĞRENİYORUZ ORHUN DERS KİTABI 3, Ankara, Tika Yayınları, Ankara, 2003, s.173.

Morfoloji ile ilgili olarak; birinci ünite işteş fiil Iş, ikinci ünite dönüşlü fiil In, üçüncü ünite birleşik zamanlar-hikaye, dördüncü ünite birleşik zamanlar-hikaye, beşinci ünite birleşik zamanlar-rivayet, altıncı ünite birleşik zamanlar-şart, yedinci ünite yardımcı fiiller (-etmek, olmak), sekizinci ünite yardımcı fiiller-yapmak, kılmak, dokuzuncu ünite (I/A)r olmak, mAz olmak, AcAk olmak, mIş olmak, yor olmak, gibi olmak, mIş gibi yapmak, onuncu ünite tezlik fiili, on birinci ünite sürerlik fiili durmak/kalmak, on ikinci ünite zarflar, on üçüncü ünite zarf fiiller, on dördüncü ünite isimden isim-isimden fiil yapım ekleri, on beşinci ünite fiilden isim-fiilden fiil yapım ekleri konuları ele alınmıştır.

1.4. GAZİ ÜNİVERSİTESİ YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE SERİSİ

Yabancılar için Türkçe kitapları, “Yabancılar İçin Türkçe 1”, “Yabancılar İçin Türkçe 2”, “Yabancılar İçin Türkçe Dil Bilgisi”, yabancılar için TCS-YÖS Türkçe deneme sınavları ”olarak 4 ciltten oluşmaktadır. Başlangıçtan ileri seviye kadar tüm seviyeler uygun olarak hazırlanmış olan serinin, Yabancılar için Türkçe dilbilgisi kitabı dört bölümden oluşmaktadır.

1.4.1. YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE DİLBİLGİSİ, Ankara, Gazi Üniversitesi Yayınları, 2006. s. 319

Fonetikle ilgili olarak; birinci bölümde alfabe, ses, harf, hece, ünlüler, ünsüzler, ünlü uyumu, ünsüz uyumu ve ünsüz yumuşaması ele alınmıştır.

Morfolojiyle ilgili olarak; ad(isim) ve ad(isim) çeşitleri, iyelik ekleri, hal ekleri, isim tamlaması, ek fiil, zamirler(adıllar), fiiller (eylemler), basit kipler, ek fiil ve çekimi, sıfatlar (ön adlar), zarflar(belirteçler), fiilimsiler (eylemsiler), birleşik kipler, yapı bakımından kelimeler, edatlar (ilgeçler), bağlaçlar, ünlemler işlenir.

Sentaksla ilgili olarak; cümlelerin öğeleri, cümle çeşitleri, fiil çatısı, anlatım bozuklukları ifade edilmektedir.

1.4.2. YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE 1, Ankara, Gazi Üniversitesi

Yayımları, 2006, s. 289.

On beş bölümden oluşmaktadır. Her ünite, okuma- anlama, yazılı anlatım, sözlü anlatım, dilbilgisi bölümlerini içermektedir.

1.4.3. YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE 2, Ankara, Gazi Üniversitesi

Yayımları, 2006, s. 319.

Orta düzeydeki öğrencileri ileri seviyeye hazırlamak amacıyla hazırlanmış olan eserde, farklı konularla ilgili metinlere yer verilir. On bölümden oluşan eserde, yazılı ve sözlü anlatım, okuma-anlama, dilbilgisi bölümleri bulunuyor.

1.5. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğrenim Seti

Ankara Üniversitesi TÖMER ders kitabı olan “Yeni Hitit” serisi “temel seviye, orta seviye ve yüksek seviye” olarak sınıflandırılmış üç takım setten oluşmaktadır. Her sette bir ders kitabı ve bir çalışma kitabı vardır. 12 ünitelerden oluşan ders kitaplarında her bir ünite kendi içinde 3 alt konuya ayrılmaktadır. Konular resimli konuşma, dinleme, okuma metinleri ve dilbilgisi konularını içermektedir. Ders kitabında anlatılan konular çalışma kitabındaki uygulamalarla pekiştirilmeye çalışılmıştır.

Her ünite dilbilgisi konularının kısaca sunulduğu dilbilgisi tablolarının yer verilmiştir. Ünite sonundaki göndermelerle, kullanıcılar kitabın sonunda yer alan karşılıklı konuşma bölümlerine öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla yönlendirilmiştir. Kitapların sonunda yer alan dilbilgisi desteğiyle, ünitelerde

anlatılan dilbilgisi konularının özetlendiği, eserin Avrupa Konseyi'nin çağdaş dil öğretim ölçütlerine uygun olarak (Yüksek Seviye B2-C1) hazırlandığı görülmektedir.

1.5.1. KURT, Cemil, E. Nurşen Aygün, Elif Leblebici, Özden

Altınkaynak Coşkun: YENİ HİTİT 1 YABANCILAR İÇİN

TÜRKÇE DERS KİTABI, A1-A2, Ankara, Ankara Üniversitesi

Yayımları, 2009, s.196.

Morfolojiyle ilgili olarak, birinci ünite de koşaç tümcesi (haber kipi), sıralama sayı sıfatları, varoluş tümcesi (haber kipi), varoluş tümcesi (haber kipi) var, yok, ikinci ünite de şimdiki zaman (genel)-(i)yor, şimdiki zaman (resmi) -mekte, ad durum ekleri (yönelme, kalma, çıkma) -(y)e, -de, -den), ulaçlar (-dikten sonra, -meden önce), ilgeçler (-(y)e kadar, -den önce,-den sonra), üçüncü ünite de iyelik ekleri ((i)m, -(i)n, -(s)i, -(i)miz, (i)niz,(ler /s)i), ad tamlaması (belirtili) ad-(n)in ad-(ler /s)i, ad tamlaması (belirtisiz) ad ad -(s)i, ad tamlaması (zincirleme) ad -(n)in ad (- (ler /s)i(nin)) ad -(ler /s)i, dördüncü ünite de geçmiş zaman (belirli), koşaç tümcesi (hikaye kipi -(y)di (< i), şimdiki zaman (hikaye kipi) -(i)yordu (< -(i)yor idi), ulaçlar ((-y)ken) (< i-ken), bağlaçlar/ilgeçler ile (>(y) le), beşinci ünite de emir kipi, istek kipi, sıfatlaştırma (-lı / -sız), karşılaştırma (-DEn daha) üstünlük (-en), altıncı ünite de durum ekleri (belirtme), ilgi eki (-ki), bağlaçlar (de / da), yedinci ünite de gelecek zaman (- (y) ecek), koşaç tümcesi (gelecek zaman) olacak, ilgeçler (gibi, kadar), gelecek zaman (hikaye kipi)-(y)ecekti(< -(y)ecek idi)), eşitlik (-ce), görelilik -(y)e göre), sekizinci ünite de geçmiş zaman (belirsiz) -mİş, koşaç tümcesi (rivayet kipi)(-(y)miş (< i-miş)), şimdiki zaman (rivayet kipi) -(i)yormuş (< -(i)yor i-miş)) gelecek zaman (rivayet kipi) -(y)ecekmiş (< -(y)ecek i-miş)), pekiştirme (-dir), dokuzuncu ünite de geniş zaman -(e /i)r, geniş zaman hikaye kipi, geniş zaman rivayet kipi, yeterlik -(y)ebil- / -(y)eme)), geniş zaman (hikaye kipi) (-(e / i)r di (< -(e/i)r idi)), geniş zaman (rivayet kipi) -(e / i)rmiş (< -(e/i)r idi); onuncu ünite de adlaştırma (-me, mek, -(y)iş), adlaştırma(+iyelik)+durum -me, mek, -(y)iş (+iyelik) + durum, dolaylı anlatım (emir kipi), on birinci ünite de ulaçlar -(y)Ip, -mEdEn, ulaçlar -(y)ErEk, olarak, ulaçlar: -(y)E...-(y)E; on ikinci

ünitede ulaçlar (-me (+iyelik)için / -mEk için, ulaçlar -mEk üzere), bağlaçlar (çünkü, bu nedenle, bu yüzden) konuları işlenmektedir.

1.5.2. KURT, Cemil, E. Nurşen Aygün, Elif Leblebici, Özden

**Altınkaynak Coşkun: YENİ HİTİT 2 YABANCILAR İÇİN
TÜRKÇE DERS KİTABI, B 1, Ankara, Ankara Üniversitesi
Yayımları, 2009, s. 194.**

Morfolojiyle ilgili olarak; birinci ünite gereklilik kipi (mElİ), gereklilik (hikaye) kipi (-mElİydİ (<mElİ i-di)), gereklilik (rivayet) kipi (-mElİymİş (<mElİ i-miş)), gereklilik -mEk/-mE+ iyelik gerek(-)/lazım, zorunluluk -mek zorunda/mecburiyetinde, meye mecbur, zorunluluk kal-, ikinci ünite işteşlik birbiri, dönüşlülük kendi, pekiştirme kendi, dönüşlü çatı -(i)n-, işteş çatı -(i)ş-, üçüncü ünite dilek kipi -se, dilek (hikaye) kipi (keşke) -sEyDİ(<se i-di), ulaçlar -(y)ken (<i-ken), dördüncü ünite ilgeçler -den beri / -dir, ulaçlar -dik + iyelik + -(n)den beri, ulaçlar (-di)...-(y)eli, beşinci ünite koşul kipi zaman (+ -(y)se (< i-se), koşul kipi (koşaç tümceleri) -(y)se (<i-se)), dilek (hikaye) kipi (koşaç tümceleri) -(y)se (<i-se)), dilek (hikaye) kipi (eğer) ((-se(ydi) (<-se i-di)), altıncı ünite ettirgen çatı ((i)t-/dir-/er-/ir-), çoklu ettirgen çatı -(i)t-/dir-/er-/ir-+ -t-/tir-, işteş çatı+ettirgen çatı -(i)ş- + -tir; yedinci ünite edilgen çatı -il-, tarafından/-ce öbeği, (işteş)+(ettirgen)+(edilgen) çatı -(i)ş-/tir-/il-, sekizinci bölümde ortaçlar (öznesel) -(y)en, -(y)ecek/-mekte/-miş olan, ortaçlar (tümleşsel) -dik/-(y)ecek + iyelik, -(y)ecek/-mekte/-miş ol + -duk + iyelik, ortaçlar (sözlüksel) -(e/i)r/-mez/dik/-(y)ecek/-miş, dokuzuncu ünite ulaçlar -dik/ -(y)ecek + iyelik + -(n)de, -dik/-(y)ecek + iyelik zaman, ulaçlar -dik/-(y)ecek + iyelik + -(n)de, -dik/-(y)ecek + iyelik zaman, ulaçlar -dik/-(y)ecek + iyelik sırada, -(y)-ince, -(e/i)r, -mez, ulaçlar -(y)EnE/-(y)İncEyE kadar/dek, onuncu ünite dolaylı aktarım (bütün zamanlar) (-Dik/-(y)EcEk +(n)İ söyle), dolaylı aktarım (evet / hayır soruları) -(y)İp... - mE + -dİK / -(y)EcEk + iyelik + (n)İ sor-, dolaylı aktarım (koşaç tümcesi) (olup)...ol (-ma) +- dİK +iyelik + (n)İ, dolaylı aktarım (kipler) -mEk / - mE + iyelik gerek-/ - iste, on birinci ünite ulaçlar -dik/-(y)ecek + iyelik için, -dik/-(y)ecek + -(n), nedenleştirme dolaylı/nedeniyle/yüzünden, diye, adlaştırma (genel) -me/-dik/-(y)ecek + iyelik + -

(n)e/-(n)de/-(n)den/-(n), on ikinci bölümde ulaçlar –dik/-(y)ecek + iyelik halde, ulaçlar –mesine rağmen/karşın, karşıtlık –(y)e rağmen / karşın, -se de / bile konuları vurgulanmaktadır.

Sentaksla ilgili olarak onuncu bölümde dolaylı aktarım (bütün zamanlar) –dik/-(y)ecek + iyelik + -(n)i söyle, dolaylı aktarım (evet/hayır soruları), -(y)ip...-me + -dik/-(y)ecek + iyelik + -(n)i sor-, dolaylı aktarım (koşaç tımcəsi) (olup) ...ol (-ma) + -dik + iyelik + -(n), dolaylı aktarım (kipler) –mek/-me + iyelik gerek-/iste-konuları işlenmiştir.

1.5.3. KURT, Cemil, E. Nurşen Aygün, Elif Leblebici, Özden

Altınkaynak Coşkun: YENİ HİTİT 3 YABANCILAR İÇİN

TÜRKÇE DERS KİTABI, B2,C1, Ankara, Ankara Üniversitesi

Yayımları, 2009, s.194.

Morfolojiyle ilgili olarak birinci ünite, bileşik zamanlar (hikaye) zaman/kip + -(y)dİ (< i-di), bileşik zamanlar (rivayet) zaman/kip + -(y)mİş (< i-miş), bileşik zamanlar (şart) zaman/kip + -(y)sE (<i-se), ikinci ünite ulaçlar –Dikçe, -Dik + iyelik sürece süresince, boyunca, ulaçlar –Dik/-(y)EcEk + iyelik kadar –(y)EcEk kadar, ulaçlar Dik/-(y)EcEk + iyelik gibi, üçüncü ünite birleşik zamanlar zaman + ol, birleşik zamanlar (genişlemiş) zaman + gibi ol, ulaçlar (–cEsİnE, -(y)mİş gibi), dördüncü ünite tezlik (–(y)/ver-, sürme –(y)Edur-, -(y)E kal, -(y)E gel-, yeterlik –(y)Ebil- / -(y)EmE-), beşinci ünite ulaçlar (–mEktEnsE, -mEk varken, -mEk yerine –(y)EcEk + iyelik + -(n)E, -(y)EcEk + iyelik), sıfatlar (–sEl), bağlaçlar (ki), altıncı ünite ulaçlar (–Dik / -(y)EcEk + iyelik + -(n)E göre), (-Dik + iyelik kadarıyla), ulaçlar (–Dik + iyelik takdirde), (-mE + iyelik durumunda), olumsuzluk değil, yedinci ünite ulaçlar (...-(y) E... -(y)E), belirteçler (hiç yoktan, hiç değilse), sekizinci ünite edilgen –İl + -mEktE(dİr), ulaçlar (-mEksİzin), dokuzuncu ünite ulaçlar (–mEkİE, -mEkİE beraber/birlikte), (-mEkİE kalma-, Dik + iyelik +-(y)İE kal-), ulaçlar (–mEk / -mE + iyelik koşuluyla / şartıyla), bağlaç ki, onuncu bölümde adlaştırma (–mİş + İk + iyelik var/yok/ol-, -Dik /-(y)EcEk + iyelik var/yok/ol-), on birinci bölümde durum ekleri (yan işlevler) (–(y)E, -DE, -DEn, ulaçlar –mE/-(y)İş + iyelik + -(n)dEn önce/sonra/itibaren), on ikinci bölümde sıfatlar (sıralanış), (adlaşma

sıfat + iyelik > ad), ilgeçler dışında, (-n)dEn başka -(n)İn yanında/yanı sıra konuları ele alınır.

1. 6. GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE SERİSİ

1.6.1. Öztürk, Tuncay, Akçay, Sezgin, Yiğit, Abdullah, Taşdemir, Ercan, Başak, S. Serkan, Demir, H. Hüseyin, Kaya, Adem: GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ, DİLBİLGİSİ 1, İstanbul, Dilset Yayınları, 2007, s.128.

Kitap 16 ünite halinde yazılmıştır. Her ünite görsel malzemelerce desteklenmiştir. Dilbilgisi; Türkçenin fonetik, morfolojik, sentaks yapısı hakkında bilgi vermektedir.

Fonetikle ilgili olarak; birinci ünite alfabe, ünlü uyumları, üçüncü ünite ünsüz yumuşaması, sekizinci ünite ünsüz uyumu, dokuzuncu ünite ses düşmesi konuları ele alınmaktadır.

Morfoloji ile ilgili olarak birinci ünite şahıs zamirleri, iyelik eki, ikinci ünite şimdiki zaman, soru eki – mI soru eki, üçüncü ünite işaret zamirleri, çoğul eki, emir kipi, dördüncü ünite geniş zaman, beşinci ünite sıfatlar, altıncı ünite yeterlilik fiili, ek fiilin geniş zamanı, yedinci ünite görülen geçmiş zaman, sekizinci ünite soru sıfatları, ilgi zamiri –ki, dokuzuncu ünite ad durum eklerinden yönelme eki, ayrılma eki, onuncu ünite belirtme eki, pekiştirme sıfatları, sıfatlarda derecelendirme, on birinci ünite gelecek zaman, ismin vasıta hali, ismin ilgi hali, ismin eşitlik hali, on ikinci ünite istek kipi dilek şart kipi, on üçüncü ünite ek fiilin duyulan geçmiş zamanı, ek fiilin görülen geçmiş zamanı, şart kipi, on dördüncü ünite duyulan geçmiş zaman, on beşinci ünite etken fiiller, edilgen fiiller, işteş fiiller incelenmiştir.

1.6.2. Öztürk, Tuncay, Akçay, Sezgin, yiğit, Abdullah, Taşdemir, Ercan, Başak, S. Serkan, Demir, H. Hüseyin, Kaya, Adem: GÖKKUŞAĞI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ, DİLBİLGİSİ 2, İstanbul, Dilset Yayınları, 2007, s.127.

Morfolojiyle ilgili olarak; birinci ünite de ünlemler, zarflar, ikinci ünite de dönüşlü fiiller, dönüşlülük zamiri, yardımcı fiiller, dördüncü ünite de tezlilik fiili, ettirgen fiil, beşinci ünite de fiilimsiler, isim fiiller, belgisiz sıfatlar, altıncı ünite de sıfat fiiller, yedinci ünite de zarf fiilleri-1, sekizinci ünite de zarf fiiller-2, dokuzuncu ünite de hikâye birleşik zamanı -1, (şimdiki zamanın hikâyesi, duyulan geçmiş zamanın hikâyesi, geniş zamanın hikâyesi, gelecek zamanın hikâyesi), onuncu ünite de gereklilik kipinin hikâyesi, belgisiz zamirler, dilek-şart kipinin hikâyesi, on birinci ünite de edatlar, bağlaçlar, on ikinci ünite de rivayet birleşik zamanı-1, (şimdiki zamanın rivayeti, gelecek zamanın rivayeti, geniş zamanın rivayeti), on üçüncü ünite de rivayet birleşik zamanı-2, gereklilik kipinin rivayeti, dilek şart kipinin rivayeti, on dördüncü ünite de şart birleşik zamanı, şimdiki zamanın şartı, geniş zamanın şartı, görülen geçmiş zamanın şartı, duyulan geçmiş zamanın şartı, gelecek zamanın şartı, on altıncı ünite de yapım ekleri, isimden isim yapan ekler, isimden fiil yapan ekler, fiilden isim yapan ekler, fiilden fiil yapan ekler konuları ifade edilmektedir.

Sentaksyla ilgili olarak Türkçe cümle yapısı, özne yüklem uygunluğu (üçüncü ünite), aktarma cümleleri, düz aktarma cümleleri, emir aktarma cümleleri, soru aktarma cümleleri (on beşinci ünite) ele alınmıştır.

Kaynakça bulunmamaktadır.

1.7. TÜRK DÜNYASI İÇİN TEMEL TÜRKÇE ALIŞTIRMA KİTABI SERİSİ

Türk Dünyası için Alıştırma Kitapları serisi 3 kitaptan oluşmaktadır. Temel, orta ve ileri seviyelere uygun olarak hazırlanan seride her konuya uygun olarak konu anlatımları kısa notlarla ve şekillerle ifade edildikten sonra yine seviyeye göre çeşitli

alıştırmalara yer verilmiştir. Türkçenin sondan eklemeli bir dil olması sebebiyle alıştırmaların çoğunluğunun kelime kök ve gövdelerini eklerle tamamlama şeklinde olduğu anlatılır.

Türkiye Türkçesinin öğretiminde yer alan başlangıç düzeyi konularının ve Türkçedeki temel zamanların pekiştirilmesini sağlayacak şekilde; yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin konuyu daha iyi kavrayabilmesi için kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru adım adım ilerleyen bir yöntem izlenmiştir. Alıştırmalar hazırlanırken öğretilmesi ve öğrenilmesi en kolay, günlük konuşmalarda sık kullanılan sözcüklerin seçilmesine özen gösterilmiştir.

1.7.1. Akış: İbrahim, Ferhat Aslan, TÜRK DÜNYASI İÇİN TEMEL TÜRKÇE ALIŞTIRMA KİTABI – 1, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2008, s.365.

Fonetikle ilgili olarak; birinci bölümde alfabe, ikinci bölümde ünlü harfler, üçüncü bölümde ünsüz harfler, on ikinci bölümde -y- yardımcı sesi ile ilgili alıştırmalar, on sekizinci bölümde orta hece seslisinin düşmesi ile ilgili alıştırmalar, on dokuzuncu bölümde -n- yardımcı sesi ile ilgili alıştırmalar ele alınmıştır.

Morfolojiyle ilgili olarak; dördüncü bölümde bu, şu, o - kim, ne ile ilgili alıştırmalar, beşinci bölümde burası, şurası, orası ile ilgili alıştırmalar, altıncı bölümde çokluk eki (-lar, -ler) ile ilgili alıştırmalar, yedinci bölümde soru eki (mı, mi, mu, mü) ile ilgili alıştırmalar, sekizinci bölümde var-yok ile ilgili alıştırmalar, dokuzuncu bölümde bildirme eki (-dır, -dir- dur,- dür / -tır, -tir, -tur, -tür) ile ilgili alıştırmalar, onuncu bölümde iyelik ekleri ile ilgili alıştırmalar, on birinci bölümde ile edatıyla ilgili alıştırmalar, on üçüncü bölümde -imek fiili ile ilgili alıştırmalar, on dördüncü bölümde bazı sıfatlar ile ilgili alıştırmalar, on beşinci bölümde -li ve-siz ekleri ile ilgili alıştırmalar, on altıncı bölümde isim tamlamaları ile ilgili alıştırmalar, on yedinci bölümde -cı, -ci eki ile ilgili alıştırmalar, yirminci bölümde durum (hâl) ekleri ile ilgili alıştırmalar, yirmi birinci bölümde belirtme durumu (-ı, -i, -u, -ü), yirmi ikinci bölümde yönelme durumu (-a, -e), yirmi üçüncü bölümde bulunma

durumu (-da, -de / -ta, -te), yirmi dördüncü bölümde; uzaklaşma durumu (-dan, -den / -tan, -ten), yirmi beşinci bölümde eşitlik eki (-ca, -ce) ile ilgili alıştırmalar, yirmi altıncı bölümde karşılaştırmalar ile ilgili alıştırmalar, yirmi yedinci bölümde sayılar ile ilgili alıştırmalar, yirmi sekizinci bölümde saatler ile ilgili alıştırmalar, yirmi dokuzuncu bölümde günler, aylar, mevsimler ile ilgili alıştırmalar, otuzuncu bölümde -cık, -cik eki ile ilgili alıştırmalar, otuz birinci bölümde işlenen konularla ilgili bazı alıştırmalar, otuz ikinci bölümde -lık, -lik eki ile ilgili alıştırmalar, otuz üçüncü bölümde emir kipi ile ilgili alıştırmalar, otuz dördüncü bölümde görülen (belirli) geçmiş zaman ile ilgili alıştırmalar, otuz beşinci bölümde -imek fiilinin görülen (belirli) geçmiş zamanı ile ilgili alıştırmalar, otuz altıncı bölümde öğrenilen (belirsiz) geçmiş zaman ile ilgili alıştırmalar, otuz yedinci bölümde -imek fiilinin öğrenilen (belirsiz) geçmiş zamanı ile ilgili alıştırmalar, otuz sekizinci bölümde şimdiki zaman ile ilgili alıştırmalar, otuz dokuzuncu bölümde gelecek zaman ile ilgili alıştırmalar, kırkıncı bölümde geniş zaman ile ilgili alıştırmalar ele alınmaktadır. Kaynakça bulunmaktadır.

1.7.2. Akış: İbrahim, Ferhat Aslan, TÜRK DÜNYASI İÇİN ORTA TÜRKÇE ALIŞTIRMA KİTABI – 2, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2008, s. 365.

Fonetikle ilgili olarak birinci bölümde önsöz s.V, kısaltmalar s.VII , birinci bölümde -makta / -mekte eki ile ilgili alıştırmalar, ikinci bölümde pekiştirme sıfatları ile ilgili alıştırmalar, üçüncü bölümde yönler ile ilgili alıştırmalar, dördüncü bölümde -dan beri / -den beri / -Dir ekleri ile ilgili alıştırmalar, beşinci bölümde -a, -e göre/-ca/-ce ekleri ile ilgili alıştırmalar, altıncı bölümde gereklilik kipi ile ilgili alıştırmalar, yedinci bölümde istek kipi ile ilgili alıştırmalar, sekizinci bölümde şart kipi ile ilgili alıştırmalar, dokuzuncu bölümde yeterlilik fiili ile ilgili alıştırmalar, onuncu bölümde tezlik fiili ile ilgili alıştırmalar, on birinci bölümde süreklilik fiili ile ilgili alıştırmalar, on ikinci bölümde hikâye birleşik zamanları ile ilgili alıştırmalar, hikâye birleşik zamanları ile ilgili genel alıştırmalar, on üçüncü bölümde rivayet birleşik zamanları ile ilgili alıştırmalar, rivayet birleşik zamanları ile ilgili genel alıştırmalar on dördüncü bölümde şart birleşik zamanları ile ilgili alıştırmalar, on

beşinci bölümde şart birleşik zamanları ile ilgili genel alıştırmalar, dönüşlü fiiller ile ilgili alıştırmalar, edilgen fiiller ile ilgili alıştırmalar, işteş fiiller ile ilgili alıştırmalar, ettirgen fiiller ile ilgili alıştırmalar ifade edilmiştir.

Sentaksla ilgili olarak fiil çatıları ile ilgili alıştırmalar, fiil çatıları ile ilgili genel alıştırmalar işlenmiştir. On altıncı bölümde kaynakça bulunmaktadır.

1.7.3. Dr Akış, İbrahim - Aslan, Ferhat: Türk Dünyası İçin İleri Türkçe Alıştırma ve Seçme Metinler Kitabı, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 2008.

Eserde okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik hikayelere, denemelere yer verilmiştir. Kaynakça vardır.

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SON ÇEKİM EDATLARININ İNCELENİŞİ

Tezimizin bu bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yedi seri eserdeki ele alınan son çekim edatlarının belirlenmesi, düzeylere uygunluğu, öğretim yöntemlerinin tespiti hedeflenmiştir.

İncelenen kitaplarda öğrenim düzeylerine göre şu son çekim edatlarının ele alındığı görülmektedir:

	TEMEL SEVİYE	ORTA SEVİYE	İLERİ SEVİYE
TÜRKÇE ÖĞRENELİM SERİSİ	gibi, ile, kadar, için, göre	-	-
TÜRKÇE ÖĞREN SERİSİ	İle	e kadar, den beri, böyle, dan sonra, için	a rağmen
ORHUN SERİSİ	den önce, den sonra, kadar, ile diye, e göre, üzere, için (mak için)	Beri, için (dığı için),kadar (Ana kadar, IncA'ya kadar AsIya kadar)	-
YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE SERİSİ	göre, gibi, için, e doğru, ile, yalnız, e karşı	beri, , in kadar, için (mak için, in için)	den
HİTİT SERİSİ	kadar, önce, sonra, ile, gibi, göre	Beri, için, kadar, rağmen	den başka,
GÖKKUŞAĞI SERİSİ	-	eğer, sanki, peki, üzere, yoksa, acaba, ile, için, kadar, gibi, göre, ancak, yalnız, sadece, rağmen, işte	acaba, ancak, bakalım, bari, belki, bile, değil, demek, den dolayı, den başka, den önce, den beri, diye, dek, e doğru, e göre, e kadar, e karşı, eğer, gibi, hani, için, ile, peki, işte, sanki, tek, üzere, yalnız
TÜRK DÜNYASI TÜRKÇE ALIŞTIRMA KİTABI SERİSİ	İle	dan beri, göre	İçin (- dığı için) Beri (-dığından beri) -

Bu serilerde genellikle edat / ilgeç /ulaç / zarf-fiil gibi terimlerle verilen örneklerin, tablodan da anlaşıldığı üzere son çekim edatları olduğu görülmektedir. Sadece Gökkuşığı ve Gazi üniversitesi Yabancılar için Türkçe serisinde son çekim edatı dışındaki edatlara (*acaba, eğer, sadece, sanki, peki* gibi) da yer verilmiştir. Ders kitaplarında bu edatların bazılarının sadece tanımlarına yer verilmiş, örneklenmemiştir: *Eğer, sanki, peki, yoksa, sadece, acaba, yalnız, ancak, işte, hani, peki, bari, belki, bakalım.*

Aşağıda incelenen kitaplarda yer alan son çekim edatı dışındaki edatlarla son çekim edatları alfabetik olarak sıralanmış ve bu edatlarla ilgili verilen teorik bilgiler - bazıları için hiç tanım ve teorik bilgi yer almamaktadır- ve örnekler belirtilmiştir:

1. Yabancılar Türkçe Öğretimi Kitaplarında Yer Alan Son Çekim Edatı Dışındaki Edatlar

Acaba: Soru edatıdır. Soru cümlesini kuvvetlendirir. Tahmin cümlelerinde kullanılır. Kararsızlık ve belirsizlik ifade eder.

Acaba ben de gitsem mi? (Türkçe Öğren 5. s.78.)

Ancak: Sınırlama ilişkisi kurar. İleri seviyede öğretilen bu edatın edat veya bağlaç olarak kullanımlarındaki farklılıklara değinilmiştir.

Bu işi ancak sen yapabilirsin. (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s.76.)

Başka: İleri seviyeye göre hazırlanan kitapta ele alınan hal ekleriyle hal ekleriyle kullanılabilen bir edattır. Bu edatın eklendiği unsur cümlede bildirilen hükmün dışında kalmaktadır.

Senin başarılı olmandan başka hiçbir isteğim yok. (Yeni Hitit Ders Kitabı 3 . s. 147.)

Dışında: Bu edatın eklendiği unsur cümledeki hükmün dışındadır.

Senin başarılı olman dışında hiçbir isteğim yok. (Yeni Hitit Ders kitabı 3 . s. 147.)

Diye: Gök kuşığı Türkçe Ders Kitabında ele alınan edat tanımlanmamıştır, örneklenmemiştir.

Ahmet'e 'nasılsın?' diye sordum.' Hastayım ' diye cevap verdi. (Orhun Serisi Ders Kitabı 1. s. 118.)

Eğer: Şart ilişkisi kurar. Gök kuşığı serisinde orta seviyede ele alınan edatın şart cümlelerinin başına gelerek şart anlamını pekiştirdiği ifade edilir.

Eğer derse katılırsan çok iyi olur. (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s.75.)

Hani: Soru edatıdır. Soru anlamını tek başına ifade etmez, kuvvetlendirilir. Gökkuşığı serisinin beşinci ders kitabında adı geçen edat örneklenmemiştir.

Peki: Tasdik edatı olmakla birlikte “Evet” kadar güçlü değildir. İleri seviyede ele alınan edatla ilgili örnek az sayıdadır.

Peki, bana niçin haber vermedin? (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s.75.)

Sanki: Ortak yönleri sahip olan iki şeyden birini diğerine benzetmek amaçlı kullanılır. Gökkuşığı serisinde ele alınan bu edata orta ve ileri seviyelerde yer verilmektedir. Seride edatın benzetme ve amacının dışında tahminlerde “güya” anlamında kullanıldığı ifade edilmektedir.

Sanki her şeyi çok iyi biliyorsun. / O adam sanki sana sesleniyor. (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s.75.)

Tek: Daraltma ilişkisi kurmakla beraber ısrarlı istek anlamı da bildiren bir edattır. Sadece Gökkuşığı serisinde ileri seviyede ele alınmıştır.

Beni tek sen anladın. (Gökkuşığı Ders Kitabı 5. s. 49.)

Tek yapacağım şey üniversiteyi kazanmak. (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s.75.)

Yalnız: Daraltma ilişkisi kurar. Tek, sadece anlamıyla kullanılarak örneklendirilir.

Bunu yalnız sen biliyorsun. (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s. 76.)

Yalnız edatı, sadece anlamıyla edat görevi alır. Örnek bir cümleden yola çıkarak sadece anlamı hissettirilmelidir.

- *Bu soruyu yalnız Ayşe cevaplar.*

Bu edatın öğretiminde ileri seviyede ancak edatıyla sınırlandırma anlamıyla verilebilir.

- *Bu soruyu ancak Ayşe cevaplar. Bu soruyu tek Ayşe cevaplar.*

Yoksa: İhtimal ilişkisi kurar. Acaba edatıyla birlikte anlatılan bu edat gökkuşığı serisinde orta seviyede ele alınmıştır. Bir olay hakkındaki kararsızlık, belirsizlik, tahmin gibi durumlarda kullanılan bir edattır.

Evde bir koku var yoksa ocağı açık mı unuttuk? / Yoksa annen hasta mı oğlum? (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s. 76.)

2. Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarında Yer Alan Son Çekim Edatları

Beri: Sınırlama ve zaman ilişkisi kuran bir edattır. Ablatif ekiyle kullanımına uygun örnekler verilmiştir. Edatın paralel bir söyleyişi olan - DİR eki de örneklendirilmiştir.

Bir yıldan beri buradayız. / Üç aydır görüşmüyoruz. (Türkçe Öğren 4. s. 10.)

Edatın yer bildiren kelimelerle kullanılmadığı görülmektedir.

Filimsilerle kullanımı da örneklendirilmiştir:

Türkçe öğrenmeye başladığımdan beri İngilizce konuşmuyorum.(Yeni Hitit Ders Kitabı 3. s. 47.) Hitit serisinde “ulaçlar” başlığı altında ele alınmaktadır.

Böyle: Tanıma ve bilgiye yer verilmemiş, yalnızca örnek verilmiştir:
Bundan böyle benimle konuşma. (Turkofoni Türkçe Öğren orta II .s.13.)

Dek: İleri seviyede tek bir seride ele alınan edat sınırlama anlamı içerir.
Hal eklerinden datif ekiyle kullanılır.

Bu tartışma sabaha dek sürdü.(Gökkuşığı Ders Kitabı 5. s. 49.)

Kitabı okuyuncaya dek uyumayacağım. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 2. s. 167.)

Doğru : Gökkuşığı serisinde adı geçen zaman ve yer bildiren bu edat, anlatılmamıştır ve örneklenmemiştir.

Dolayı : Sebep sonuç ilişkisi kurar. Bu edat Gazi Üniversitesi yabancılar için dilbilgisi kitabında ve Gökkuşığı beşinci ders kitabında geçmesine rağmen örneklenmemiş ve anlatılmamıştır.

Gibi: Benzetme ilişkisi kuran iki unsur arasındaki benzerliği ifade eden bir edattır.

Senin gibi çalışmıyor. (Yeni Hitit Ders Kitabı 1.s. 86.)

Arkadaşım, Ronaldo gibi futbol oynuyor. (Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi Kitabı 2. s.76.)

Cümle sonuna gelerek ihtimal anlamı vermesine, deyimlerde kullanımına, çekim ekleriyle isim gibi kullanılmasına ve günlük hayatta zannetmek anlamıyla kullanımına yeterince değinilmemiştir.

Fiilimsilerle kullanımına işaret edilmiştir:

Uyumuş gibi yapıyor, ama aslında uyanık. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 1. s.112.)

Yeni Hitit serisinin üçüncü kitabında gibi edatının fiilimsilerle kullanımı “ulaçlar” başlığı altında ele alınır.

Göre: Sonuç ve amaç ilişkisi kuran edat, yönelme hal ekiyle beraber kullanılır.

Bana göre sen çok iyi bir yazar olacaksın. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 1.s.123.)

Göre edatının öğretiminde bu edatın işlevinin paralel söylemi olarak – cA eşitlik eki ile örnek cümlelere yer verilmektedir.

Bence = Bana göre / Sence = Sana göre / ..... = Ona göre / Bizce = Bize göre / Sizce = Size göre / ..... = Onlara göre.

‘Bana göre Metin yalan söylüyor. / Benim fikrime göre Metin yalan söylüyor. / Benim kanaatime göre Metin yalan söylüyor. (Türk Dünyası için Orta Türkçe Alıştırma Kitabı 2. s.12.)

İçin: Sebep sonuç ilişkisi kurmaktadır.

Güneş altında uzun süre kaldığı için cildinde yaralar oluştu. (Yabancılar için Türkçe 1. s. 239.)

Fiilimsilerle kullanımı:

-mek için: *Zayıflamak için diyet yapıyor.* (Yeni Hitit Ders Kitabı 1.s. 141.)

-mesi için: *Onu buraya konser vermesi için çağırdık.* (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 1. s. 149.)

-diği için: *Mektup yazmadığım için bana kızmış* (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 2. s. 127.)

-(y) eceği için: *Yarın sınava gireceği için bugün seminere katılmadı.* (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 2. s. 128.)

Edatın aitlik fonksiyonunu gösteren bir örnek uygulama mevcuttur.

Bu paket kimin için? Bu paket senin için. (Türkçe Öğrenelim 1 .s.71.)

İle: Birliktelik ilişkisi kuran bu edat bağlama işlevi de görmektedir. Bu edatın tüm serilerde temel seviyede öğretildiği görülmektedir.

Çocuklar ile > çocuklarla. (Türk Dünyası Alıştırma Kitabı s. 61.)

Vasıta işlevi de ele alınır.

Fiilimsilerle kullanımı, Yeni Hitit serisinin 3. ders kitabında ve Orhun serisinin 3. Kitabında, ulaçlar başlığı altında ele alınır.

“İlaçlarınızı düzenli kullanmakla birlikte beslenmenize de dikkat edin. / Öğretmen sınavı iptal etti. Dün gece sabaha kadar çalıştığımı kaldım.” (Yeni Hitit Ders Kitabı 3. s. 103.)

Yanlışlarını eleştirmekle birlikte yaptığı işi takdir ediyorum. (Türkçe Öğreniyoruz. Orhun Ders Kitabı 3 s. 150.)

Kadar: Benzetme, eşitlik, tahmin, ihtimal, miktar, ve eşitlik ilişkisi kuran, yön belirten bir edattır. Paralel söyleyişi olan gibi edatıyla beraber örneklenmiştir. Hal eklerinden datif ekiyle kullanılmaktadır.

Sen melek kadar güzel bir kızsın. (Türkçe Öğrenelim 2. s.19.)

Sen melek gibi güzel bir kızsın. (Türkçe Öğrenelim 2. s.19.)

Taksim’e kadar yürüdük. (Türkçe Öğren 3. s.31.)

Ofise kadar yürüyorum. (Yeni Hitit Ders Kitabı 1.s. 86.)

Cumaya kadar bekleyip haber vereceğim. (Türkçe Öğren 3. s.31.)

Fiilimsilerle kullanımı, Orhun serisinde fiilimsilerle kullanımı “zarf fiil” başlığı altında ele alınmıştır.

Yemek pişinceye kadar gazete okuyorum. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 2 s.166.)

Üniversiteyi bitirene kadar çok sıkıntı çektim. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 2. s. 166.)

Kadar edatına paralel bir söyleyiş olarak *dek* edatı verilerek örneklenmiştir.

Kitabı okuyana dek uyumayacağım. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 1. s. 112.)

Üç kilo kadar domates işimizi görür. (Yabancılar için Türkçe 1. s. 240.)

Fiilimsilerle kullanımı:

Türkçe öğrenmeye başladığımdan beri İngilizce konuşmuyorum. (Yeni Hitit Ders Kitabı 3. s. 47.) Hitit serisinde “ulaçlar” başlığı altında ele alınmaktadır.

Önce: Zaman ilişkisi kurar. Hal eklerinden ablatif ekiyle kullanılır.

Dersten önce çay içiyorum. (Yeni Hitit Ders Kitabı 1.s. 29.)

Fiilimsilerle kullanımı:

Cevap vermeden önce iyice düşün. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 1. s. 84.)

Rağmen: Zıtlık ilişkisi kurar.

Söylenenlere rağmen oraya gideceğim. (Türkçe öğren 6. s.12.)

Fiilimsilerle kullanımı, Yeni Hitit serisinde “ulaçlar” başlığı altında ele alınarak örneklendirilmiştir.

Çok çalışmama rağmen sınavlarda istediğim puanları alamıyorum. (Yeni Hitit Ders Kitabı 2. s. 143.)

Sonra: Zaman ilişkisi kurar. Hal eklerinden ablatif ekiyle kullanılır.

Spordan sonra duş alıyorum. (Yeni Hitit Ders Kitabı 1.s. 29.)

Fiilimsilerle kullanımı:

Evlendikten sonra hiç görüşmedik. (Türkçe Öğreniyoruz. ORHUN Ders Kitabı 1. s. 84.)

Üzere: Amaç, niyet, şart ya da yakın anlamında kullanılır.

Eve gitmek üzere otobüse bindi. (Gök kuşağı Ders Kitabı 2. s. 95.)

Alışveriş yapmak üzere pazara gittiler. (Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi Gazi Üniversitesi s. 240.)

Ele alınan serilerdeki edatlarla ilgili veriler farklılık arz etmektedir. Bu durum, bu konunun öğretimi açısından bir paralelliğin olmadığını göstermektedir. Örneğin;

“İle” edatı bütün serilerde ele alınmıştır. Fakat “Türkçe Öğrenelim, Türkçe Öğren, Orhun, Yabancılar için Türkçe, Hitit ve Türk Dünyası Türkçe Alıştırma Kitabı” serilerinde temel seviyede ele alınırken “Gökkuşağı” serisinde orta seviyede ele alınmıştır.

“Gibi” edatı “Türkçe öğrenelim, Yabancılar için Türkçe, Hitit” serilerinde temel seviyede, “Gökkuşağı” serisinde orta seviyede ele alınmıştır. Aynı edata, “Türkçe öğren, Orhun ve Türk dünyası Türkçe alıştırma kitabı” serilerinde hiç yer verilmemiştir.

“İçin” edatı, “Türkçe öğrenelim” serisinde temel seviyede, “Yabancılar için Türkçe” serisinde farklı fonksiyonlarıyla hem temel hem de orta seviyede, “Gökkuşağı” serisinde hem orta hem de ileri seviyede edat başlığıyla ele alınmıştır. “Türkçe Öğren serisinde orta seviyede, Orhun serisinde temel ve orta seviyede, Hitit serisinde temel seviyede, ve Türk Dünyası İçin Türkçe Alıştırma Kitabı serisinde ileri seviyede zarf fiiller veya ulaçlar başlığıyla yer verilmiştir.

Edatlar konusuna, “Türkçe öğrenelim” serisinde orta ve yüksek seviyede, “Orhun” ve “Hitit” serilerinde ileri seviyede, “Gökkuşağı” serisinde temel seviyede ve “Türk Dünyası İçin Türkçe Alıştırma Kitabı” serisinde ileri seviyede hiç yer verilmemiştir.

Toplam öğretimi yapılan edat sayısı olarak ise, “Türkçe öğrenelim” serisinde beş (5), “Türkçe Öğren” serisinde sekiz (8), “Orhun” serisinde dokuz (9), “Yabancılar için Türkçe” serisinde on (10), “Hitit” serisinde dokuz (9) “Gökkuşığı” serisinde kırk yedi (47), “Türk Dünyası İçin Türkçe Alıştırma Kitabı” serisinde dört (4) edata yer verilmiştir.

“Gökkuşığı” serisinde ele alınan edatlardan birçoğu diğer serilerin hiçbirinde yer almamıştır. Orhun serisinde ileri seviyede “edatlar” konusuna yer verilmemiştir.

Görülmektedir ki edatların öğretiminde birlik söz konusu değildir. Bu durum Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda öğrenim düzeylerine göre geliştirilmiş standartların olamadığını göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SON ÇEKİM EDATLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, şüphesiz dilimiz ve kültürümüz açısından çok önemlidir. Dilin yaşaması ve yaygınlaşması ancak etkili bir öğretimle mümkün olacaktır. Dil öğretimi kendi içinde çok hassas ve önemli bir konudur. Türkçenin yapısal özelliklerinden kaynaklanan farklılıklar dikkate alındığında “ Türkçe Öğretimi” açısından bu önem artmaktadır.

Türkçe dünya insanları arasında çeşitli sebeplerle öğrenilen ve öğretilen bir dildir. Dil öğretiminin tam anlamıyla gerçekleştirilmesi için kullanılan yöntem ve tekniklere, bu yöntem ve teknikler ışığında hazırlanan çağdaş öğretim materyallerine her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır. Bu materyallerin hazırlanması esnasında öğrenecek kitlenin yaş ve amaç gibi farklı gereksinimleri ve özellikleri göz önüne alınmalıdır. Bugün ülkemizde hazırlanmış materyallerin geneli, dil öğretimi noktasında eğitim veren Türkçe öğretim merkezleri ile özel Türkçe kursları tarafından 15 yaş ve üstü kişilere hitap edecek bir sistemle, yetişkinlere yönelik hazırlanmıştır.

Tezimizde temel aldığımız Türkçe öğretim serileri büyük ölçüde yetişkinlere yöneliktir.

Türkçeye olan taleplerin karşılanabilmesi adına, amaca uygun çağdaş dil öğretim kitaplarının hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanan kitaplar arasındaki konu bütünlüğü, hedeflere uygun konu anlatımları, doğru planlama ve doğru materyaller geliştirme, öğretilen konuların kalıcılığının artmasını sağlamaktadır.

Eğitimin bilime dönüştüğü günümüzde dil ve edebiyat eğitiminin de bilimsel nitelik kazanması, hedeflenen kazanımların gerçekleşebilmesi için son derece önemlidir.³³ Türkçe öğretimi bilimsel olarak temellendirilmek isteniyorsa dilbilimdeki yeni yaklaşımlara öğretim etkinliklerinde kayıtsız kalınmaz.³⁴

Bu çalışma kapsamında Türkçe öğretimi ile ilgili belli başlı eserler çeşitli açılardan incelenmiş ve “edatlar” konusunun “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi”ndeki yeri ve bu konunun anlatımındaki paralellikler ve ayrışmalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Buradaki amaç; söz diziminde ve dil öğretimi açısından önemli olan bir konunun, öğretimi sırasındaki olumlu ve olumsuz yanları ortaya koymak, ideal bir öğretimin yollarını araştırmak ve kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirmektir. Bu bağlamda ele alınan seriler şunlardır:

“Türkçe Öğrenelim Serisi, Türkçe Öğren Serisi, Orhun Serisi, Yabancılar İçin Türkçe Serisi, Hitit Serisi, Gökkuşığı Serisi, Türk Dünyası Türkçe Alıştırma Kitabı Serisi.

Edatlar konusunun önemi ve dilimizde edatların çokluğu, bu konunun öğretiminin daha dikkatli yapılması gerekliliğini zorunlu hale getirmektedir. Edatlar kendilerinden önce ve sonra gelen sözcükler arasında anlam ilgisi kurduğundan, edatların kendisinde bir anlam sezinlemiş olur.³⁵ Edatların işlevlerine bağlı olarak ifade ettikleri anlamın yabancı öğrenciye sezdirilmesi öğretimin temelinde tutulmalıdır, bunu sağlayacak çeşitlilikte ve miktarda örnekler verilmelidir.

Edatlar cümlede diğer sözcük türleri gibi görev alabilen ve ad ve zamirler ile beraber tamlama biçiminde kullanılabilen yapılardır. Dolayısıyla doğru edat

---

³³ Muhsine Börekçi, "Türk Dili Edebiyatı ve Türkçe Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi Sürecinde Dilbilim ve Türkçe Öğretimi", (Çevrimiçi)
http://www.turkishstudies.net/Makaleler/137270872_b%c3%b6rek%c3%a7imuhsine1277.pdf.
(26.07.2011)

³⁴ Ahmet Kocaman, **Söylem çalışmaları ve Türkçe öğretimi**, Ankara, DTCF Yayınları: 366, Doğan Aksan armağanı, 1998, s.105.

³⁵ Doğan Aksan ve v.d., s. 130.

yapılarının öğretimi gerçekleştirilmeden eksiksiz bir “Türkçe Öğretimi” gerçekleşmeyecektir. Özellikle işlevsel açıdan edatların ele alınması ve günlük hayatta çok fazla kullandığımız edatların seviyelere uygun öğretilmesi gerekmektedir. Dil öğretiminde hiçbir dilbilgisi ögesini diğerinden ayırmak mümkün değildir. Ama “edatlar” söz diziminin temel unsurları arasında sayılabilir. Edatların doğru yerde kullanılması, amaca uygun doğru düşüncenin ifade edilmesi açısından önem arz eden bir konudur.

Ele alınan eserlerde “Edatlar” konusunun anlatımı birçok açıdan incelenmiştir. Bu inceleme aşamasında bazı anlatım farklılıklarının olduğu görülmüştür. Bazı serilerde “orta ve ileri” seviyelerde bazı serilerde ise “temel” seviyede bu konuya hiç yer verilmemiştir. Seriler arasında anlatılan edatların sayıları arasındaki farklılıklar dikkat çekicidir. Bir seride temel seviyede öğretilen bir edat diğer serilerde hiç öğretilmemekte ya da farklı seviyede ele alınmaktadır. Seriler konu anlatımları, edatların sayıları ve seviyelere göre dağılımları bakımından paralellik göstermemektedir. Konuşma ve yazma konusunda en çok gereksinim duyulan konuların başında gelen edatların, basit kullanımlarının öğretimi temel düzeylerde kolayca yapılabilirken karmaşık kullanımları öğretilmemiştir. Alıştırmalarda yer alan bazı sözcüklerin temel düzeyin söz varlığına uygun olmadığı görülmektedir.

“Göre, beri, doğru, önce” gibi edatlarının işlevsel açıdan hal ekleriyle kullanımlarına dikkat çekilmiştir. Edatların hal ekleriyle birlikte kullanımları yeterli olmamakla beraber örneklerle gösterilmiş ve uygulama kısımlarında öğrenciden hal eklerini doğru kullanabilmesi istenmiştir. Eserlerde etkinlikler bu doğrultuda hazırlanmaya çalışılmış olsa da, yer yer farklı çeşitte etkinliklere yer verilmiştir. Konu anlatımlarının çeşitli etkinliklerle pekiştirilmeye çalışılması kalıcılığı sağlama ve hedef öğrenmenin gerçekleşmesi adına önemlidir. Bazı serilerde “edatlar” konusuna çok az yer verilirken, bazı serilerde bu konunun üzerinde daha fazla durulması elde edilen tespitler arasındadır.

Anlaşıldığı üzere ele alınan serilerdeki edatlarla ilgili veriler farklılık arz etmektedir. Bu durum, bu konunun öğretimi açısından bir paralelliğin olmadığını göstermektedir. Örneğin;

“Gökkuşuğu” serisinde ele alınan edatlardan birçoğu diğer serilerin hiçbirinde yer almamıştır.

“Türkçe Öğrenelim ve Hitit” serilerinde orta ve ileri seviyelerde “edatlar” konusuna az yer verilmiştir. Bunun nedeni konuyla ilgili ortak bir terimin kullanılmamasıdır. Çalışmamızın giriş bölümünde edatların adlandırılması ve sınıflandırılması konusunda Türkologların da farklı fikirlerinin olduğunu belirtmiştik. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış eserler arasındaki en önemli ve büyük fark olarak bu konuyu ele alabiliriz. Bir seride *edat / ilgeç* başlığıyla ele alınan bir konunun diğer bir seride *ulaç* başlığıyla ele alınmasına çalışmamız sırasında pek çok kez karşılaştık.

Bu verilerden yola çıkarak “Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi” konusunda ele alınan kaynaklarda “edatlar” konusunun öğretimi, “edatların” seviyelere göre dağılımları, öğretilen edatların sayıları, öğretim sırasında uygulanan yöntem ve teknikler farklılık göstermektedir.

Bütün öğretim materyallerinin aynı konuya aynı açıdan yaklaşması mümkün olmamakla birlikte genel anlamda bir bütünlüğün sağlanmış olması öğretimi daha da kolaylaştıracak ve kalıcı hale getirecektir. Yapılan incelemede “edatlar” konusunun öğretiminde fikir birliğinin olmadığı, öğretimi yapılan edatlara hemen hemen her seride farklı seviyelerde ele alınarak yaklaşıldığı görülmüştür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde edatlar konusunun, dilbilgisi kuralları gözetilerek bölümlendirilmesi, değerlendirilmesi gerekmektedir. “Edatlar” öğretilirken temel, orta ve ileri seviyelere göre sınıflandırılmalıdır. Temel seviyede ele alınan “edat” günlük hayatta en fazla kullanılan, öğrencinin en kolay anlayabileceği “edatlar” olmalıdır. Öğretilen edat sayıları, seviyelere göre belirlenmeli, temel seviyede daha az edat öğretilmelidir. Bazı serilerde öğretilmesi

hedeflenen edatların tümünün aynı ünite de arka arkaya verildiği görülmektedir. (Gökkuşığı, Gazi.) Birbiri ardınca verilen edatların öğretimi verimli olamayarak, öğrencide bilgi yığına dönüşmektedir. Edatların seviyelere uygun olarak kitaplar içerisindeki ünitelere serpiştirilmesinin, öğretimini ve öğrenimini kolaylaştıracağı kanısındayım. Bazı edatların kullanım sıklığı ve öğrenim kolaylığı yönünden ilk seviyelerde verilebilecekken ertelenmiş olması konuyla ilgili sıralamada birlikteliğin olmadığını bir kez daha göstermektedir.

Edatlar işlevsellik yönünden birbirinden ayrılarak, işlevleriyle, paralel söyleyişleriyle beraber ele alınmalıdır. Bir edatın işlevi verilirken basit ve güncel bir işlevini temel seviyelerde anlatıp, daha zor bir işlevini de ise ileri seviyeler de ele almak gerekmektedir.

ADP, dil öğretimine ortak bir standart getirmektedir. ADP'na göre, diller beş gruba ayrılmaktadır. Türkçe dördüncü dil grubundadır. Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi politikaları yazma ve dilbilgisi becerilerine yoğunlaşırken, ADP konuşma ve iletişim becerilerine ağırlık vermektedir.³⁶

ADP kriterlerine göre, belirlenmiş dil öğretim ve öğrenim seviyelerine uygun olarak bölümlere ayrılan konuların, sarmal dönüşlere yer verilerek ifade edilmesi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve ayrıca edatın öğretimi hususunda önemlidir.

Öğretilen edat sayıları seviyelere göre belirlenmeli, temel seviyede daha az edat öğretilmelidir. Öğretimin kolaydan zora doğru olmasına, sarmal dönüşlere yer verilmesine dikkat edilmelidir.

“Edatın ve diğer dilbilgisi kurallarının öğretimi esnasında işleyiş öncesi, işleyiş sırasında ve işleyiş sonrasında ön, ara ve son değerlendirmeler yapılmalıdır. Ele alınacak olan edat ile ilgili hazırlık sorularına yer verilerek öğrencinin zihni

---

³⁶ Başak Uysal, "Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğretimi Programları ve Örnek Kitapların Değerlendirilmesi", A.B.Ü., (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu, 2009.

olarak konuya hazırlanması sağlanmalıdır. Konuyu işleyiş esnasında edatın dilbilgisi kapsamında işlevi ve kuralları anlatılmadan hemen önce sorulan sorularla, verilen örnek cümlelerle ve dinletilen metinlerle, öğrencinin dilbilgisi konusunun işlevini sezgi yoluyla algılaması sağlanmalıdır. Konunun anlatımından sonra tema kapsamında işlenen metinlerle ilgili olarak öğrenci kazanımlarının seviyesini belirleyecek metin altı soruları ve mevcut metin altı sorulara ek sorular oluşturma çalışmalarına yer verilmelidir.³⁷ Öğrencilerin dikkatlerini zinde tutmak, üst düzey ve kalıcı bir öğrenme sağlamak için işleyiş sırasında bir takım sorular sorarak metni kavratma ve metin aracılığıyla dilbilgisel sorunların işlevini sezdirici tekniklere³⁸ başvurulmalıdır.

Edatlar da öğrencilerin kelime edinimi bağlamında değerlendirilmeli ve hangi edatların, hangi işlevleri ile ve hangi düzeylerde verileceği konusu belirlenmelidir. Tezimizde bu yönde bir tasnif yapmaya ve öneri getirmeye çalışacağız.

Aşağıda edatlar seviyelerine göre sınıflandırılmış ve alfabetik olarak sıralanmıştır. Bu edatların temel, orta, ileri düzeylerde nasıl öğretileceği konusu işlenmeye çalışılmıştır.

---

³⁷ Ali Göçer , “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi”, (çevrimiçi)
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/762/9684.pdf>. (26.07.2011)

³⁸ Ali Göçer, a.g.m.

TEMEL SEVİYE (A1- A2)	ORTA SEVİYE (B1-B2)	İLERİ SEVİYE (C1)
Beri A kadar A göre İle Kadar Gibi Önce Sonra	A ait A doğru A göre A karşı Böyle / DAn sonra DAn başka DAn dolayı Diye İçin -İle Kadar Rağmen / Karşın Üzere	Dek / değin Diye Rağmen Üzere

(-A) ait

Orta seviyede ele alınan *-A ait* edatı, sahiplik, aidiyet bildirir. Burada *kimin* ve *kime ait* sorularının cevaplanması, aynı anlamada kullanıldığının vurgulanması önemlidir.

- *Bu kitap benim. / Bu kitap bana ait. / Bu kitap kime ait?*

(-A) doğru / (-A) karşı

Orta seviyede *karşı* ve *doğru* edatları, ismin hal eklerinden yönelme hali ekiyle kullanılan, yer ve zaman anlamı içeren edatlardır. *-A doğru* ve *-A karşı* edatları paralel olarak verilmelidir. Yer, zaman ve yönelme anlamları vurgulanmalıdır.

- *Sabaha doğru uyandım./ Sabaha karşı uyandım.*
- *Saat sekize doğru okula gitti. / Saat sekize karşı okula gitti.*

Öğrencilere her iki edatla verilen kelimelerle cümleler yazdırılır, her iki edatla farklı fiil çekim zamanlarıyla hazırlanmış sorular yöneltilerek cevaplamaları istenir. Böylece edatları günlük konuşma dili içerisinde kullanmaları sağlanır.

(-A) göre

Temel seviyede göre edatı görecelik anlamı taşımaktadır. *Kime göre* ve *neye göre* sorularının yöneltilmesi ve cevaplarının aranması, görsel unsurlarla ve uygulamalı diyaloglarla desteklenmesiyle öğretimi ve öğrenimi kolaylaştıracak, anlaşılabilirliği artacaktır. Edatın isminin hal eklerinden yönelme hali ekiyle verilerek öğrenciye öğretilmesi uygundur.

- *Bu renk bana göre güzel, anneme göre güzel değil.*
- *Bu renk kime göre güzel ?*

Öğrencilerden göre edatıyla verilen kelimelerle anlamlı cümleler yazmaları istenebilir.

- *Baba- ders -kardeşim- çalışmamak. Babama göre kardeşim ders çalışmıyor.*

Göre edatının anlamına paralel olarak –CA eşitlik ekinin burada örneklerle ifade edilmesi pekiştirmeyi arttıracaktır.

- *Bana göre / bence*
- *Sana göre / sence*
- *Ona göre / onca*
- *Bize göre / bizce*
- *Size göre / sizce*

- *Onlara göre / onlarca*

Orta seviyede, göre edatının fiilimsilerle (*-dİğInA göre, -mAsInA göre*) kullanımı ele alınır.

- *Duyduğuma göre çok hastaymış.*
- *Söylemesine göre hiç yalan söylemezmiş.*

Konuyla ilgili yapılacak uygulamalarda özellikle hikaye ve diyaloglar okutulmalı, dinletilmelidir. Dinletilen metinlerdeki verilen boşluklar tamamlanabilir.

(-A) rağmen

Orta seviyede ve ileri seviyede ele alınan bu edat, karşıtlık anlamı içerir. İsim veya isim-fiillerden sonra ismin hal eklerinden yönelme hali ekiyle kullanılır. Orta seviyede basit ve güncel kullanımlarıyla ele alınmalıdır. *Rağmen* dil öğretim serilerinde ulaç olarak ele alınmaktadır. (Yeni Hitit serisi 2 / s. 143- 148).

Rağmen edatına paralel olarak, *- A karşın* edatı öğretilir.

- *Soğuk havaya rağmen piknik yaptık. / Soğuk havaya karşın piknik yaptık.*
- *Israrlara rağmen fikrini değiştirmedim. / Israrlara karşın fikrini değiştirmedim.*

Öğrencilere verilen kelimeler ile her iki edatı kullanarak cümle yazmaları istenebilir.

- *Sorunlara- başarılı – rağmen – Fatih- olmak*

.....

- *hasta- karşın- mutlu- olmak*

.....

İleri seviyede, *-A rağmen* edatının fiilimsilerle kullanımı bu seviyede ele alınmalıdır. Bu edat en geniş şekliyle ileri seviyede (C1 ve C2) seviyelerinde işlenir. Fiilimsilerle kullanımı (*-mAsInA rağmen*) ileri seviyede örneklenebilir.

- *Erken uyanmasına rağmen işe geç kalmış / Erken uyanmasına karşın işe geç kalmış.*

(- A) kadar

Temel seviyede kadar edatının ismin hal eklerinden yönelme hali ekiyle kullanılan ve yer yön bildiren, *- A kadar* şekli verilmelidir. Böylece, öğrencilerin edatları hal ekleriyle öğrenmeleri ve doğru olarak kullanmaları sağlanır. Ne zamana kadar sorusu yöneltilerek öğrenciye edatın hangi işlevi tam olarak karşıladığı hissettirilmelidir. Soru – cevaplarla, resimli örnek cümlelerle, resimli diyaloglarla, boşluk doldurma alıştırmalarıyla, dinleme metinleriyle konunun pekiştirilmesi sağlanır.

- *Ne zamana kadar çalışacaksın? Sabaha kadar Türkçe çalışacağım.*

Kadar eşitlik edatının temel seviyede öğretimi sırasında *gibi* edatı da verilebilir.

Orta seviyede kadar edatının karşılaştırma amaçlı olarak kullanımı ile fiilimsilerle kullanımı, *-(y)inceye kadar, -(y) ene kadar, -(y)ecek kadar, -miş kadar, - diği kadar, -(y)eceği kadar*) orta seviyede (B1 ve B2) işlenmelidir.

Orta seviyede eş işlevli olarak *- dek edatı* da öğretilir.

- *Ben gelene kadar bekle !*
- *Ben gelinceye kadar bekle !*
- *Ev alıncaya kadar çok çalışacağım.*
- *İstediğin kadar yiyebilirsin.*
- *Yemiş kadar oldum.*

Sayı kelimelerinden sonra gelen *kadar* edatı, tahmin bildirdiği, cümlede işaret zamirleri ile kullanılması miktar anlamı kattığı örnek cümlelerle, alıştırmalarla orta seviyede öğretilmelidir.

- *Bu kadar çalıştım ama başaramadım.*
- *Bu kadar güzel bir kız görmedim.*

(-DAn) başka

Temel seviyede verilmesi uygun olmayan edatın orta seviyede öğretilmesi uygundur. Hal eklerinden ayrılma hali ekiyle kullanılan ve sadece anlamı taşıyan bir edattır.

- *Paradan başka bir şey düşünmüyor./Sadece para düşünüyor.*

Bu edatın sadece edatının öğretilmesinden sonra anlatılması uygundur. Çalışmamızda son çekim edatlarını incelediğimiz için sadece edatıyla ilgili olarak ayrıntılı bir çalışma yapılmamıştır.

(-DAn) beri

Temel seviyede verilmesi gereken edatlar ele aldığı anda; beri edatının yer bildiren kelimelerle kullanıldığı, zaman kavramı içerdiği, başlayan ve devam eden bir süreç olduğu basit ifadelerle, şekillerle anlatılır. *Ne zamandan beri* sorusunun cevabı aranmalıdır.

Bu edatın öğretimi sırasında ismin ayrılma hali ekiyle kullanıldığı, edata yakın anlamda –DIr ek fiilinin paralel bir ifade olduğu, ünsüz uyumu da belirtilir.

- *Üç aydan beri Türkçe öğreniyorum.*
- *Üç aydır Türkçe öğreniyorum.*

Orta seviyede bu edatın fiilimsilerle kullanımı (*-DIğIndAn beri*) öğretilmelidir.

- *Geldiğinden beri yemek yiyor.*
- *Annem gittiğinden beri çok üzgünüm.*

(-DAn) böyle

-DAn böyle edatı, incelediğimiz eserlerde sadece Türkçe Öğren serisi orta seviyede ele alınmaktadır. Eserde bundan böyle başlığı altında konuyla ilgili üç örnek verilerek, benzer cümleler yazın başlığıyla uygulamaya geçilir.

Böyle edatı iki farklı ilişki kuran bir edattır. İsmi hal eklerinden ayrılma hali eki ile kullanımında sebep- sonuç ilişkisi ifade eder.

- *Bundan böyle sana inanmayacağım.*

Örneğinden anlaşıldığı üzere sebep ve sonuç söz konusudur. *Sen bana söyledin bu yüzden / bu sebeple / bu nedenle / bu zamandan sonra / bundan sonra / artık sana inanmayacağım* anlamı vermektedir. Dolayısıyla böyle edatını son çekim edatlarına yardımcı tabirler olarak³⁹ nitelenen ifadelerle paralel olarak öğretmek mümkündür.

Böyle edatı ikinci olarak bunun gibi anlamıyla benzerlik ilişkisi kuran bir zarftır.

- *Böyle konuşma!*

İleri seviyede yukarıda verilen örnek cümlede görüldüğü üzere zarf olarak ve edat olarak kullanımı arasındaki fark ifade edilerek, örneklenebilir.

Bu edatın öğretiminde öncelikle yukarıda bahsedilen ilişkileri net olarak içeren yalın cümlelerle ve uygun, öğrenci tarafında bilinen benzer ifadelerle kişilere bu edat sunularak işlevi anlatılır. Burada benzer cümleler yazdırılabilir ve benzetme,

---

³⁹ Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Bayrak Yayınları, 1998, s. 352

sebeup sonuç ilişkileri kurabilecekleri kelimeler vererek bu edatı cümle ve diyalog içerisinde kullanmaları sağlanabilir. Konuyla ilgili cümle yazan bir öğrenci öğrendiği edatı konuşma dilinde kullanmakta zorluk çekebilir fakat diyalog yazan, çeşitli metinleri, konuşmaları dinleyen, okuyan bir öğrenci zihninde konuşma sırasında bu edatı nasıl kullanacağıyla ilgili bir yapıya sahip olur.

(-DAn) dolayı

Temel seviyede verilmesi uygun değildir. Orta seviyede edat, ismin hal eklerinden ayrılma hali ekiyle kullanılmaktadır. İçin edatının kullanımını bilen bir öğrenciye *-DAn dolayı* edatının öğretimi de kolaylaşır. İçin ile aynı anlam çerçevesinde kullanılan edatın öğretiminde bunun için, bu yüzden, sebebiyle, nedeniyle ifadeleri paralel bir söyleyiş olarak verilmelidir. Fiilimsilerle kullanımı da (*-DIğIndAn dolayı , (y) AcAğIndAn dolayı*) öğretilir.

- *Gelemeyeceğimden dolayı özür diler.*

(-DAN) önce

Temel seviyede önce edatının, ismin hal eklerinden ayrılma hali ekiyle kullanıldığı, “*yemekten önce ellerimi yıkıyorum*” örnek cümlesinde anlaşılacağı üzere zaman anlamı içerdiği belirtilir. Filimsilerle kullanımı (*-mAdAn önce*), temel seviyede *-DAn önce* ile farkı vurgulanarak öğretilmelidir.

- *Uyumadan önce dişlerimi fırçalarım.*

Ünsüz uyumuna uygun olarak kullanımı burada ifade edilir.

(-DAn) sonra

Temel seviyede sonra edatının *-DAn sonra* olarak ismin hal eklerinden ayrılma hali ekiyle kullanıldığı, “*yemekten sonra ellerimi yıkıyorum*” örnek

cümlesiyle iki edat arasında zaman yönünden zıtlık olduğu ifade edilmelidir. Öğrencinin bunları bütün olarak kavraması önemsenmelidir.

Orta seviyede *-Dan sonra* edatı, artık anlamıyla verilebilir.

- *Bundan sonra sana inanmayacağım.*

Böyle edatıyla eş işlevli olarak kullanımından dolayı, orta seviyede böyle edatıyla birlikte ele alınması uygundur.

Dek / değin

Dek / değin edatları bu seviyede *-e kadar* edatının paraleli olduğu belirtilerek verilir.

- *Kabul ettirinceye kadar akla kararı seçtim.*
- *Kabul ettirinceye dek akla kararı seçtim.*
- *Kabul ettirinceye değin akla kararı seçtim.*

Diye

Diye edatı, iki cümle arasındaki söylenen veya söylenecek ifadeleri birbirine bağlar. Bu seviyede düz cümle ve dolaylı cümle olarak öğretimi yapılarak farkları ortaya konmalıdır. Dolaylı cümlenin emir kipiyle basit kullanımları burada ifade edilip, *diye* edatının dilde hangi ihtiyacı karşıladığının tespiti yapılmalıdır. Bu edatın öğretiminde okuma ve dinleme metinlerine yoğunluk verilmesi işitsel ve görsel manada öğretimi ve öğrenimi kolaylaştıracaktır.

- *Alırım diye söz vermiş.*
- *Al diye söyledi.*

İleri seviyede, *diye* edatının aktarma cümlelerinde, emir ve istek cümlelerinde, soru cümlelerinde, tüm birleşik zaman ve kiplerde kullanımı ayrıntılı olarak verilir.

*Öğrencim bana: “Kaç yıldır Türkçe öğretiyorsunuz?” diye sordu.*⁴⁰

İleri seviyede bu edatın öğretiminde dinleme – anlama çalışması yaptırmak, edatı dinleyerek tespit ettirmek, işlevi hakkında öğrenciye sezdirme yöntemini kullanarak sorular sormak, verilen metinlerdeki boşlukları tamamlamak etkili bir uygulama çalışması olacaktır.

Gibi

Gibi edatının, kadar ile birlikte öğretilerek aynı işleve sahip olduğu, benzerlik ilişkisi kurduğu temel seviyede öğrenciye verilebilir.

- *Senin gibi akıllı çocuk görmedim./ Senin kadar akıllı çocuk.*

Öğrencilerden aşağıda verilen kelimeler arasında gibi edatı ile benzerlik ilişkisi kurmaları istenebilir.⁴¹

- *Tavşan – hızlı.*
- *Aslan- kuvvetli.*
- *Kar- beyaz.*

---

⁴⁰ İbrahim Akış, Ferhat Aslan, **Türk Dünyası İçin İleri Türkçe Alıştırma Kitabı ve Seçme Metinler Kitabı**, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları., 2005, s.52.

⁴¹Mustafa Arslan, **Yabancılara Türkçe Öğretim Kılavuzu Temel Seviye**, Sarajevo, Burç Üniversitesi Yayınları, 2010, s. 103.

İçin

Temel seviyede öğretilmemektedir. Orta seviyede verilmesi uygun olan edatın amaç ve sebep anlamı üzerinde durulmalı ve örneklerle desteklenmelidir. *Ne için* ve *kim için* sorularının cevabı olarak ifade edilmesi anlaşılabilirliği arttıracaktır.

- *Bu kitap kim için? Annem için*

- *Benim için*
- *Senin için*
- *Onun için*
- *Bizim için*
- *Sizin için*
- *Onlar için*

Fiilimsilerle kullanımı (- mek için,, - mesi için , - DIĞI için, -(y)AcAĞI için) ele alınır.

- *Türkçe öğrenmek için Türkiye'ye gittik.*

Yukarıdaki örnek cümlede amaç anlamı içerdiği ifade edilir.

- *Çok çalıştığı için sınavı kazandı.*

Bunun için, şunun için şekillerinin cümleye sebep anlamı kattığı belirtilir.

İle

Temel seviyede (A1 ve A2) ile edatını yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, rahatlıkla öğrenerek kullanabilmektedirler. *İle* edatının *metroyla* ve *Mehmet'le* örneklerinde görüldüğü üzere basit işlevleri bu seviyelerde öğretilmelidir. Bu konunun temel seviyede ve orta seviyede öğretiminde görsel unsurlardan,

dinleme metinlerinden faydalanılır. Bu edatın öğretimi sırasında vücut dilini kullanarak gerçekleştirilecek canlandırma öğrencinin konuyu pekiştirmesi adına önemli uygulama olacaktır. Edatın ekleşerek ilgi halindeki şahıs ve işaret zamirleriyle kullanılışı uygulamalarda belirtilmelidir.

- *Benim – benimle*
- *Senin – seninle*
- *Onun – onunla*
- *Bizim – bizimle*
- *Sizin – sizinle*
- *Onların- onlarla*
- *Bunun - bununla*
- *Şunun - şununla*
- *Onun - onunla*
- *Bunlar – bunlarla*
- *Şunlar- şunlarla*
- *Onlar- onlarla*

Konu verilerek öğrencilerce canlandırılan diyalogları farklı konularla yazdırmak, boşluk doldurma alıştırmaları, verilen kelimelerle ile edatının kullanıldığı cümleleri yazdırmak yapılacak uygulamalardan bir kaçıdır.

Orta seviyede fiilimsilerle kullanımı ele alınır.

İle edat grubunun cümlede zarf göreviyle ve fiilimsilerle (*-mekle, -mesiyle*) kullanımı orta seviyede ele alınmalıdır.

- *Mutlulukla baktı.*
- *Gitmesiyle gelmesi bir oldu.*
- *Kalmakla iyi etti.*

Üzere

Temel seviyede ele alınmayan üzere edatı, orta seviyede ve ileri seviyede öğretilir. İçin edatı gibi sebep ve amaç ifade eden bir edattır. İçin edatından sonra öğretimi ve öğrenimi daha kolay olan bir edat, cümlenin yüklemine *niçin* sorusunun yöneltmesiyle kolayca anlaşılabilir.

Konu, yüklem ifadesi kullanılmadan öğrenciye sunulmalıdır.

- *Uyumak üzere odasına gitti.*
- *Türkçe öğrenmek üzere Türkiye'ye gelmiş.*

İleri seviyede, - *DIĞI üzere* ve -(y) *AcAĞI üzere* kullanım şekillerinin verilmesi uygundur.

- *Gelecek derste anlatılacağı üzere konuyla ilgili ayrıntılı araştırmalar yapılmıştır.*
- *Geçen derste söylendiği üzere konuyla ilgili ayrıntılı araştırmalar yapılmıştır.*

İleri seviyede yukarıdaki edatın öğretiminde dinleme – anlama çalışması yaptırmak, edatı tespit ettirmek, verilen metinlerdeki boşlukları tamamlamak etkili bir uygulamadır.

Son çekim edatları dışında edat gibi kullanılan, “*hakkında, sebebiyle, dolayısıyla*” kelimeleri orta seviyede (B1- B2), edat gibi kullanılan “*üzerine*” kelimesine ileri seviyede (C1) yer verilir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde edatların kavratılması konusunda iki farklı Türkçe Öğretim merkezinde yapılan yaş ortalaması 18 ile 44 arası olan, 41 erkek ve 59 kadın toplam 100 öğrenci üzerinde uygulanan anket çalışmamızda⁴²

---

⁴² Bkz. EK 1.

öğrencilere 15 adet soru soruldu. İlk olarak dokuz tane edatlı soruya evet ve hayır ile cevap vermeleri istendi. İkinci olarak verilen 6 soruya belirtilen edatlar ile kısaca yazılı olarak cevap vermeleri istendi. Ankete katılan öğrenciler şu ülkelerdendir; Rusya, Türk Cumhuriyetlerinden; Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve Türkmenistan, Afrika ülkelerinden; Fas, Uganda, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kenya, Nijerya, Avrupa ülkelerinden; Arnavutluk, İngiltere, Almanya, İtalya, Polonya, Fransa, Avusturya, Amerika kıtasından; Meksika ve Amerika Birleşik Devletleri, Orta Doğu ülkelerinden Suriye, Irak, İran, Afganistan, Asya ülkelerinden; Çin, Kore, Tayland, Filipin, Endonezya, Burma, Hindistan'dır. Temel seviyedeki öğrencilerin soruları cevaplamadıkları ve boş bıraktıkları, orta seviyede 34 öğrenciden 16 öğrencinin tam olarak doğru cevapladığı fakat kompozisyon yazarken edatları başarıyla kullanıp cümle yazamadıkları, kalan 28 öğrenci tarafından ise soruların anlaşıldığı ama edat kullanılarak cevaplanamadığı görülmüştür. İleri seviyede (c1 ve c2) 40 öğrenciye uygulanan ankette ise; 18 öğrenci tarafından sorulara tam olarak doğru olarak cevap verildiği ama yazılı olarak verilen sorular hakkında kompozisyon yazmaları istendiğinde, belirtilen edatları yeteri kadar kullanamadıkları anlaşılmaktadır.

İleri seviyede soruları cevaplayan beş öğrenci Türk Cumhuriyetlerdendir. Türk Cumhuriyetlerden gelen öğrencilerin Türkiye Türkçesini daha kısa zamanda öğrenerek dili başarıyla kullanmaları, Avrupa'dan, Afrika'dan, Pasifik'ten, Amerika'dan gelen öğrencilere göre muhakkak ki daha kolaydır. Yapılan anketlerde Arapça konuşan öğrencilerin edatları daha iyi kullandıkları ya da kullanmaya çalıştıkları görülmüştür.

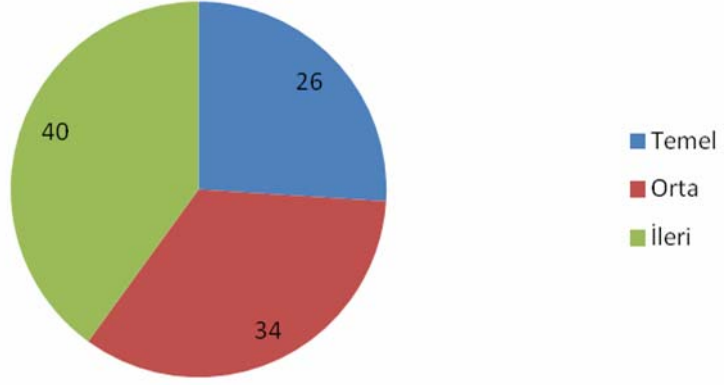
Öğrencilerin özellikle “*Ali ve Ayşe korku filmi izlemek için sinemaya gittiler. Ali ve Ayşe filmi korkuyla izlediler.*” sorusuna cevap veremedikleri veya *korkarak seyrettiler.*” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir.

Neyle eve döndü sorusuna *metro eve döndü* yada *arabala döndü* şeklinde cevap verilmiştir. Burada *ile* edatını öğrenmelerine ve anlamalarına rağmen doğru yazamadıklarını görüyoruz.

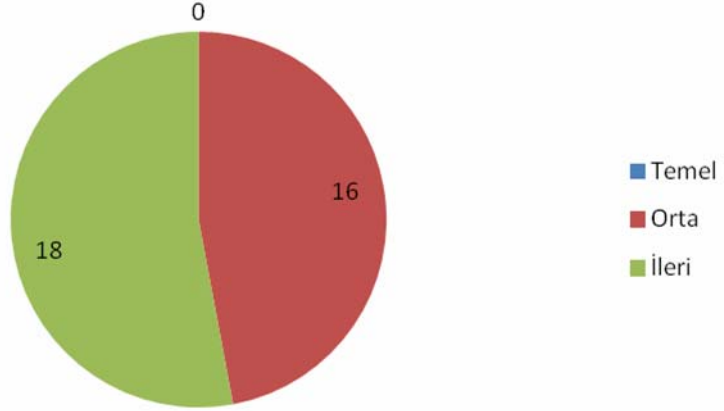
TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI 100	Temel Seviye	Orta Seviye	İleri Seviye
ÖĞRENCİ SAYISI	26	34	40
SORU SAYISI	15	15	15
BÜTÜN SORULARA DOĞRU CEVAP VEREN ÖĞRENCİ SAYISI	-	16	18
BÜTÜN SORULARA YANLIŞ CEVAP VEREN ÖĞRENCİ SAYISI	6	-	-
BAZI SORULARA YANLIŞ CEVAP VEREN ÖĞRENCİ SAYISI	-	28	22
SORULARI BOŞ BIRAKAN ÖĞRENCİ SAYISI	20	-	-

EDATLAR	DOĞRU CEVAP SAYISI	YANLIŞ CEVAP SAYISI	BOŞ CEVAP SAYISI
A KADAR	50	30	20
BAŞKA	34	46	20
DAN BERİ	52	28	20
DAN SONRA	74	6	20
GİBİ	58	22	20
GÖRE	12	15	20
İÇİN	61	19	20
İLE	48	32	20
KADAR	45	35	20
ÖNCE	74	6	20
RAĞMEN	34	46	20
SADECE	54	26	20

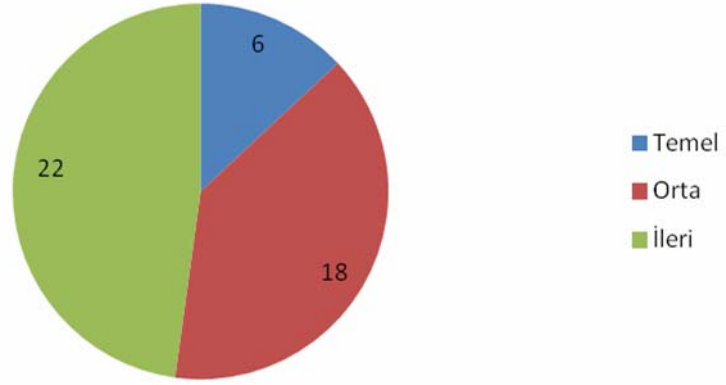
Öğrenci Sayısı

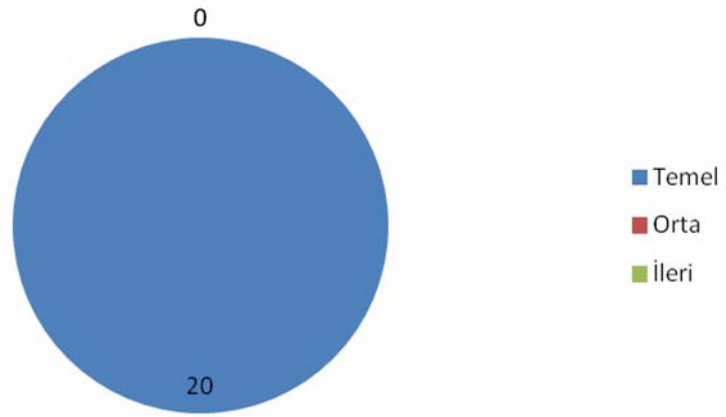
Doğru Cevap Veren Öğrenci Sayısı

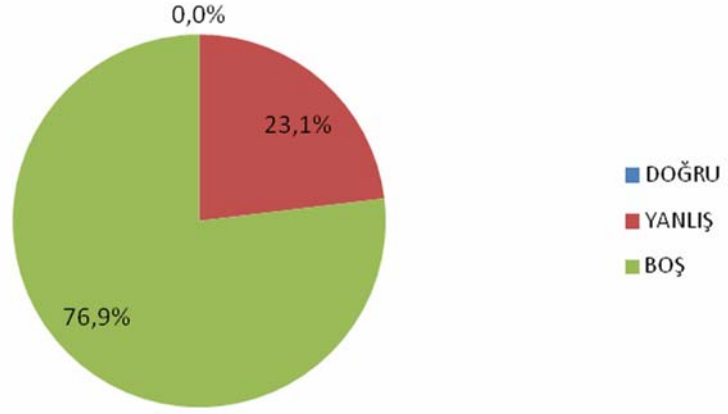
Yanlış Cevap Veren Öğrenci Sayısı

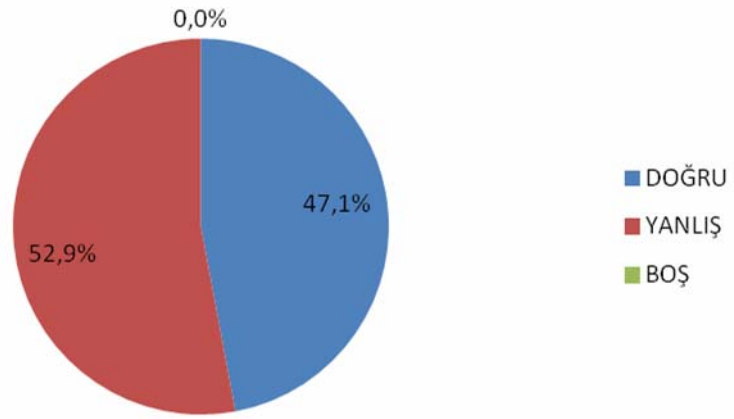
Boş Bırakan Öğrenci Sayısı

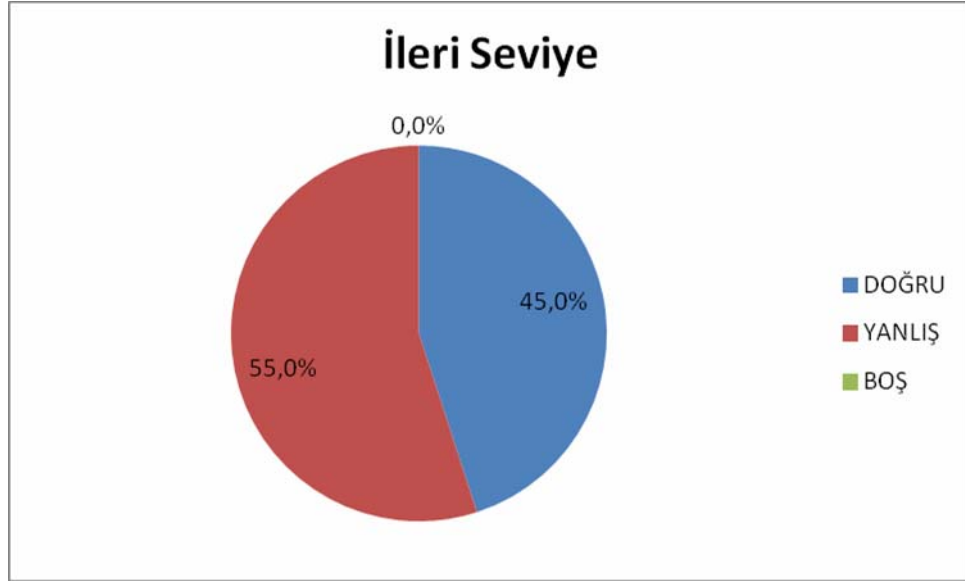

Temel Seviye

Orta Seviye

Dilbilgisi öğretiminin sezgisel bir yöntemle kavratılması gerektiği göz önüne alındığında bir dilbilgisi kuralı verilirken ona paralel bir başka kullanımda verilmesi öğrenmeyi kolaylaştıracağı gibi dile bakış açısı geliştirir. Edinilen bu bakış açısıyla dil öğrencisi yorum yaparak duyduğu ifadeleri tahlil edip, farklılıkları keşfedebilir. Örneğin A1 ve A2 seviyelerinde dilimizin sistemini kavramış olan öğrenci, kendi öğrenim sistemini oluşturabilmektedir. Çevresel faktörler de öğrenciler için birer öğreticidir. Dolayısıyla “Dikkatle baktı” cümlesini sezgisel olarak öğrenir. Böylece orta seviyede ve ileri seviyede edatların öğretimi kolaylaşmaktadır.

Bu bağlamda yukarıdaki anketler değerlendirildiğinde öğrencilerin öğrenme adına yeterli bir sistem geliştiremedikleri gözlenmektedir. Anketlerden anlaşıldığı üzere uygulamalardaki eksiklikler ortaya çıkmaktadır. Eksikliklerin özellikle edatların işlevinin kavratılması ve günlük hayatta kullanımı noktasında olduğu görülmektedir.

SONUÇ

Dil öğretimi dünyada gelişmektedir ve sürekli yenilenmektedir. Her geçen gün gelişen ve yenilenen bir alan olana Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda yazılan eserler ve akademik çalışmalar her geçen gün artmaktadır.

Bu tez çalışmasında; Türkçenin önemli bir dilbilgisi konusu olan edatlar (ilgeçler) konusu hakkında bilgi verilerek, son çekim edatlarının düzeylere göre öğretimi konusu ele alınmaktadır. Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminde okutulan Türkçe Öğrenelim, Turkofoni, Yeni Hitit, Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe, Tika Orhun, Gökkuşacağı, Türk Dünyası Alıştırma Kitabı adlı yedi seri eserdeki son çekim edatlarının öğretimi ele alınarak, düzeylere uygunluğu incelenmiş, edatların öğretiminde seviyeler belirlenmiş ve bir sıralama yapılmıştır.

Çalışmamızda edatlar ile ilgili olarak İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi öğrencilerine ve Fatih Üniversitesi Tömer öğrencilerine anket uygulanmıştır. Yapılan anket çalışmalarında öğrencilerin orta ve ileri seviyede edatları öğrendikleri halde sınırlı sayıda edatı kullanabildikleri, edatların öğretiminin temel seviyede ise, yeterli olmadığı görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda dil öğretimi alanındaki yeni yaklaşımlar ve mevcut yaklaşımlar ele alınmalıdır. Dil öğretiminde esas alınan dört temel dil becerisi olan konuşma, yazma, okuma ve dinleme becerileri içerisinde öğretimi esas olan dilbilgisi ele alınmamaktadır. ADP kriterlerine bakıldığında ise, dil öğretiminde dilbilgisi öğretimi temel değildir. Bu bağlamda, dilbilgisi öğretiminin işlevselliği ön plana alınarak sezgisel olarak verilmesi yaklaşımı önem kazanmaktadır. Yabancı dil eğitiminde dinleme, okuma, sözlü anlatım, yazılı anlatım gibi dört temel dil becerisine hitap eden uygulamalarda, bilişim teknolojilerinden ve görsel öğelerden azami olarak yararlanılmalıdır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılabilir teknolojilerini öğrenme ve öğretme sürecinde geliştirebilir, güncelleştirebilir bir yöntemle Türkçenin dünya üzerinde öğretilen bir dil olmasını⁴³ sağlamak dili daha kolay öğrenilir kılacaktır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde bilişim teknolojilerinden etkin olarak yararlanmanın gerek yapılan işte arzulanan hedefe ulaşmada, gerekse bir disiplin olarak kendi içerisindeki üretkenliğini arttırmada kazançları olacağı açıktır.⁴⁴

Yabancılar Türkçe öğretiminde edatların öğretimi ile ilgili olarak esas alınabilecek hususları şöyle sıralayabiliriz:

1. Genel olarak dilbilgisi kurallarının, tezimiz bağlamında edatların öğretiminde aracı dil kullanılmamalıdır. Dil öğretiminde esas olan farklı bir dille dil öğretmek değildir. Hiçbir ortak dile sahip olmadığımız kişilere de dil öğretebilmek ana hedefdir.

2. Öğrencinin, edatların kelimeler arası işlevlerini kavraması sağlanmalıdır.

3. Bazı serilerin sonunda yer verilen kelimelerin listesi, sözlük çalışması ve konu dizininin kitapların kullanımını kolaylaştırdığı göz önüne alınmalı ve bütün kitaplarda bu uygulamaya yer verilmelidir.

4. Hangi edatın isimlerin yalın, hangilerinin genitif, datif ve ablatif halleri ile bağlandığı konusu vurgulanmalı, öğrencinin bu yönde edatı doğru kullanması sağlanmalıdır.

---

⁴³ Ali Büyükaslan, “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretilmesinde Yeni Yöntemler: Bilişim uygulamaları, Çözüm önerileri”, (Çevrimiçi), <http://turcologie.utrasbg.fr/dets/images/travaux/ali%20buyukaslan.%20yabanci%20dil%20turkce.pdf>. (02.08.2011)

⁴⁴ Ali Büyükaslan, a.g.m.

5. Bazı edatlar ile hal ekleri arasındaki anlam bakımından paralel kullanımlara (*-E göre / eşitlik eki* gibi) dikkat çekilmelidir.

6. Çalışmamızda edatların öğretimi temel alınsa da esas olarak dil öğretiminde, dil öğrenen öğrenciye verilen teorik bilgilerden ziyade uygulamaların öğrenci üzerindeki etkisi muhakkaktır. Bu noktada uygulamaların çeşitlendirilmesi, güncellenmesi, günlük hayatta kullanılabilecek edinimleri içermesi esastır. Uygulamalar, öğrencinin kelime dağarcığını geliştirmeyi, sözlük bilgisi edinmesini, kültür öğrenmesini sağlayan unsurları içermesine dikkat edilerek hazırlanmalı, örnek cümlelerle ilgili görsel unsurlara yer verilmelidir.

7. Öğrencilere verilen okuma, dinleme metinlerinde ve bir kısım uygulamalarda öğrencilerce bilinmeyen dilbilgisi kuralları yer verilir, fakat bir konunun sezgisel olarak öğretilmesi sırasında örnek cümlelerin daha yalın, kolay ve anlaşılır olması önemlidir. Örnek cümlede verilmek istenen gramer bilgisini ön plana çıkarmaya, öğrencinin kendi seviyesine uygun olmayan başka bir dilbilgisi özelliğinin cümleye katılmamasına dikkat edilmelidir.

8. Konu ile ilgili farklı alıştırmalara yer verilmelidir. Bu alıştırmaları şöyle sıralayabiliriz:

- Soru cevap.
- Boşluk doldurma.
- Anlatılan edatların kullanılacağı cümle yazdırma / söyletme.
- Karışık sıralı kelimeler verip ve kullanılması istenen edatlarla cümle oluşturma.
- Verilen cümlelerle ile verilen edatları eşleştirme.
- Edatların kullanıldığı soru cümlelerine uygun cevaplar isteme.
- Edatların kullanıldığı cevaplara, sorma sorma.
- Edatlı cümlelerde ve okuma parçalarında yanlış ve doğru kullanılan edatları bulma.

- Öğrencilere öğrendikleri edatları kullanabilecekleri kompozisyonlar yazdırma.
- Edatların kullanıldığı şarkı sözlerini öğretme ve dinletme.
- Öğrenciler tarafından sevilen dizi filmlerden veya ünlü kişilerin röportajlarından kısa süreli olarak seyrettirme ya da dinlettirme.
- Öğrencilere evde kendi yapabilecekleri alıştırmalar verme. Bu alıştırmaların kullanılan ders kitaplarının dışında, farklı interaktif alıştırmalar olması, basitten zora doğru sıralanması, ders kitabında ve ders esnasında kullanılan materyallere ve yapılan uygulamalara paralel olması, öğrenciyi teşvik etmesi, motivasyonun sağlanması noktasında önemlidir.

Yukarıda maddeler halinde belirtilen yöntemler, edatların yanı sıra diğer dilbilgisi kurallarının öğretiminde de kullanılabilir.

9. Her dilin sözlü ifade biçimi olduğu gibi fiziksel ifade biçimi de vardır. Yabancı dil öğretmeni öğrettiği dilin psikolojisini mimiklerine, vücut organlarına yansıtmalı yani beden dilini iyi kullanmalıdır.⁴⁵ Öğretilen konuyla ilgili olarak beden dilini iyi ve doğru kullanmak ve öğrenciyi kullandırmak önemlidir.

10. Öğrencilerin öğrendikleri yapıları bir bütün içinde görmeleri, ve kullanabilmeleri için resimli diyalog ve monologlara yer verilen flaş kartlar, bilgilendirme kartları öğrenciler için faydalı olacak çalışmalardır.

11. Edatların öğretiminde kullanılan metinler arasında Türk edebiyatının masal, hikaye, destan, şiir gibi edebi türleri arasından seçilebilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretmeni, önemli bazı eserleri öğrencilerin seviyelerine uygun olarak düzenleyip, okuma, yazma ve konuşma alanlarında kullanabilir.

---

⁴⁵ Mustafa Arslan, **Yabancılar Türkçe Öğretim Kılavuzu Temel Seviye**, Sarajevo, Burç Üniversitesi Yayınları, 2010, s. 17.

Gökkuşığı serisinde ve Türk dünyası İçin Alıştırma Kitabı serisinde bu uygulamaya yer verildiği görülmektedir. Türk dünyası İçin Alıştırma Kitabı serisinde ileri seviyeye hitap eden üçüncü kitapta, Türk halk hikayeleri ele alınmaktadır. Gökkuşığı serisinin beşinci ders kitabında, Çalığı adlı eser okuma – anlama metni, Yaprak Dökümü adlı eser dinleme – anlama metni olarak ifade edilmiştir.

12. Dinleme uygulamalarında, dil öğretme tekniği yönünden günlük hayattaki konuşmaların anlamını arttırmak için sesin ritmine, müziğine ve vurgusuna önem verilir. Öğrenciler öğretmenin konuşmalarını ses ve ritim olarak tekrar ederler⁴⁶.

13. Öğretmen derse dikkatli bir planlama ile girmeli, edatların öğretiminde diğer dilbilgisi kurallarının öğretiminde olduğu gibi görsel, işitsel, malzemelerini hazırlamalıdır. Hazırlanan öğretim araçlarının konuyla birebir ilişkilendirilmesi ve sınıf düzeyine uygun olması önem arz etmektedir.

Türkçe’de, dilbilgisi öğretimi çerçevesinde bakıldığında edatlar önemli bir konudur. Edatların öğretiminde; kullanım sıklığı, işlevleri ve düzeye uygunluğu konularında dikkat edilerek seviyelere göre dağılımı yapılırsa başarılı sonuçlar alınacağı mutlaklıdır.

---

⁴⁶ Mustafa Arslan, a.e., s. 17.

KAYNAKÇA

A.Ü. Tömer:

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı-1, Ankara, 2008, s. 199.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı-2, Ankara, 2008, s. 196.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı-3, Ankara, 2008, s. 194.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı-1, Ankara, 2008, s. 79.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı-2, Ankara, 2008, s. 78.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Çalışma Kitabı-3, Ankara, 2009, s. 77.

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretmen Kitabı-1, Ankara, 2009, s. 247.

Akış, İbrahim; Ferhat Aslan:

Yabancılar İçin Temel Türkçe Alıştırma Kitabı-1, İstanbul, Çantay Yayınları, 2003.

Yabancılar İçin Temel Türkçe Alıştırma Kitabı-2, İstanbul, Çantay Yayınları, 2003.

Yabancılar İçin İleri Türkçe Alıştırma ve Seçme Metinler Kitabı-3, İstanbul, Çantay Yayınları, 2005.

- Akış, İbrahim; Ferhat Aslan: **Türk Dünyası İçin Temel Türkçe Alıştırma Kitabı**, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, 2008, s. 365.
- Türk Dünyası İçin Orta Türkçe Alıştırma Kitabı**, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, 2008, s. 337.
- Türk Dünyası İçin İleri Türkçe Alıştırma ve Seçme Metinler Kitabı**, İstanbul, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, 2008, s. 326.
- Aksan, Doğan ve vd. : **Sözcük Türleri I**, Ankara, TDK Yayınları, 1976.
- Arslan, Mustafa : **Yabancılarla Türkçe Öğretim Kılavuzu- Temel Seviye**, Sarayova, Burç Üniversitesi Yayınları, 2010, s. 231.
- Banguoğlu, Tahsin: **Türkçenin Grameri**, 8. Baskı, Ankara, TDK Yayınları, 2007, s. 628.
- Çetin, Mustafa: **Turkofoni-Türkçe Öğren-I**, İstanbul, Turkofoni Yay., 1999.
- Turkofoni-Türkçe Öğren-II**, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999.
- Turkofoni-Türkçe Öğren-III**, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999.
- Turkofoni-Türkçe Öğren-IV**, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999.
- Turkofoni-Türkçe Öğren-V**, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999.

- Turkofoni- Türkçe Öğren-VI**, İstanbul, Turkofoni Yayınları, 1999.
- Deny, Jean: **Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)**, İstanbul, Maarif Vekaleti Yayınları, 1941, s. 874
- Ergin, Muharem: **Türk Dilbilgisi**, 21. Baskı, İstanbul, Bayrak Yayınları, 1993.
- Erol, Hasan Fehmi: **Teaching Tenses in Turkish as a Foreign Language.** Lambert Academic Publishing. Almanya, 2011, s. 187.
- G.Ü. Tömer: **Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi**, Ankara, 2006, s. 319.
Yabancılar İçin Türkçe-1, Ankara, 2006, s. 319.
Yabancılar İçin Türkçe-2, Ankara, 2006, s. 319.
- Gencan, Tahir Nejat: **Dilbilgisi**, Ankara, Tekağaç, 2007, s. 659.
- Hacıeminoğlu, Necmettin: **Türk Dilinde Edatlar**, İstanbul, MEB Yayınları, 1992, s. 335.
- Hengirmen, Mehmet: **Türkçe Öğrenelim-1**, 7. Baskı, Ankara, Engin Yayınları, s.2008, s. 128.
Türkçe Öğrenelim-2, 7. Baskı, Ankara, Engin Yayınları., s.2008, s. 128.
Türkçe Öğrenelim-3, 7. Baskı, Ankara, Engin Yayınları., s.2008, s. 128.

- Türkçe Öğrenelim-4**, 7. Baskı, Ankara, Engin Yayınları., s.2008, s. 128.
- Karaman, Nomer; Nihal: **Türkçe Öğrenelim**, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2003, s. 660
- Kocaman, Ahmet: **Söylem çalışmaları ve Türkçe öğretimi**, Ankara, DTCF Yayınları: 366, Doğan Aksan armağanı, 1998, s. 105.
- Koç, Nurettin: **Yabancılar İçin Dilbilgisi**, İstanbul, İnkılap Kitabevi, t.y, s. 328.
- Korkmaz, Zeynep: **Gramer Terimleri Sözlüğü**, 3. Baskı, Ankara, TDK Yayınları, 2007, s. 296.
- Korkmaz, Zeynep : **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, 3. Baskı, Ankara, TDK Yayınları, 2009, s. 1224.
- Lewis, G.L : **Turkish Grammar**, Oxford University Press, 1978, s. 303.
- Özbay, Murat; Fahri Temizyürek: **Türkçe Öğreniyoruz-Orhun Ders Kitabı-1**, 2. Baskı, Ankara, Tika Yay., 2004, s. 165.
- Türkçe Öğreniyoruz-Orhun Ders Kitabı-2**, 2. Baskı, Ankara, Tika Yayınları, 2004, s. 167.
- Türkçe Öğreniyoruz-Orhun Ders Kitabı-3**, Ankara, Tika Yayınları, 2004, s. 173.
- Türkçe Öğreniyoruz-Orhun Ders Kitabı-İleri Düzey**, Ankara, Tika Yayınları, 2004, s. 176.
- Türkçe Öğreniyoruz-Orhun Çalışma Kitabı-1**, Ankara, Tika Yayınları., 2004, s. 102.

Türkçe Öğreniyoruz-Orhun Çalışma Kitabı-2, Ankara, Tika Yayınları., 2004, s. 102.

Türkçe Öğreniyoruz-Orhun Çalışma Kitabı-3, Ankara, Tika Yayınları, 2004, s. 102.

Türkçe Öğreniyoruz-Öğretmen El Kitabı, Ankara, Tika Yayınları, 2004, s. 126.

Özkan, Mustafa; ve vd.:

Yüksek Öğretimde Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006, s. 999

Özkan, Mustafa:

Türkçenin Ses ve Yazım Özellikleri, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2001, s. 296

Özsoy, Sumru:

Türkçe, İstanbul, Boğaziçi Üniv. Yayınları, 1999, s. 384

Öztürk, Tuncay ve vd:

Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi-1, İstanbul, Dilset Yayınları. 2007.

Gökkuşığı Türkçe Dilbilgisi-2, İstanbul, Dilset Yayınları. 2007.

Gökkuşığı Türkçe Ders Kitabı-1, İstanbul, Dilset Yayınları. 2007.

Gökkuşığı Türkçe Ders Kitabı-2, İstanbul, Dilset Yayınları. 2007.

Gökkuşığı Türkçe Ders Kitabı-3, İstanbul, Dilset Yayınları. 2007.

Gökkuşığı Türkçe Ders Kitabı-4, İstanbul, Dilset Yayınları. 2007.

Gökkuşığı Türkçe Ders Kitabı-5, İstanbul, Dilset Yayınları. 2007.

- Sebüktekin, Hikmet: **Yabancılar İçin Türkçe-1**, İstanbul, B.Ü. Yayınları, 2004, s. 266.
Yabancılar İçin Türkçe-2, İstanbul, B.Ü. Yayınları, 2004, s. 320.
- Serin, Muammer; E.Eser Taylan: **Alıştırma Kitabı**, İstanbul, B.Ü. Yayınları, 1997.
- Tüm, Güldem: **Türkçe Alıştırma Kitabım**, Adana, Nobel Yayınevi, 2009, s. 266.
- Türkmen, Fidan : **Yabancılar İçin Türkçe-1**, İzmir, E.Ü. Yayınları, 2009, s. 289.
Yabancılar İçin Türkçe-2, İzmir, E.Ü. Yayınları, 2009, s. 222.
Yabancılar İçin Türkçe-3, İzmir, E.Ü. Yayınları, 2009, s. 325.
- Yaylı, Derya; Yasemin Bayyurt : **Yabancılara Türkçe Öğretimi**, İstanbul, Anı Yayıncılık, 2009.
- Yıldırımalp, Müfit : **A Pratical Course In Turkish-Yabancılara Pratik Türkçe Dersleri**, Ankara, Doruk Yayınları, 1996.
- Yılmaz, Hakan; Zeki Sözer : **Yabancı Dilim Türkçe-1**, İstanbul, Dilmer Yayınları, 2009.
Yabancı Dilim Türkçe-2, İstanbul, Dilmer Yayınları, 2009.
Yabancı Dilim Türkçe-3, İstanbul, Dilmer Yayınları, 2009.

Yabancı Dilim Türkçe-4, İstanbul, Dilmer Yayınları, 2009.

Yabancı Dilim Türkçe-5, İstanbul, Dilmer Yayınları, 2009.

Makaleler/Bildiriler

- Adıgüzel, M. Sani: “Yabancılara Türkçe Öğretimi ve Gramer-Tercüme Metodu”, **Bilig-Kış**, 2001.
- Barın, Erol: “Yabancılara Türkçe Öğretim Metodu”, **Tömer Dil Dergisi**, Sayı:17, Mart 1994.
- Bölükbaş, Fatma: “Yansıtıcı Yöntem Öğreti ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi”, Ekim-Kasım-Aralık 2004.
- Demirel, Özcan: “Yabancı Dil Öğretiminde Bireysel Öğretim”, **Genel Dil Bilim Dergisi**, 3,1979.
- Doğan, Abide: “Yabancıların Türkçeyi Öğrenirken Karşılaştıkları Güçlükler ve Yaptıkları Bazı Hatalar”, **H.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi**, C. VI, Sayı: 1-2, Aralık 1989, s. 259-261.
- Hengirmen, Mehmet: “TÖMER ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi”, **TÖMER Dil Dergisi**, Sayı:25, Kasım 1994.
- Hengirmen, Mehmet: “Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi”, **A.Ü. Tömer Dil Dergisi**, Sayı:10, Mayıs 1993.

- Karababa,Candaş,, Z. Canan: “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar”, **A.Ü.E.B.F.D**, Cilt:42, Sayı:2, 2009, s. 265-277.
- Tosun, Cengiz: “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi”, **Journal of Language and Linguistic Studies**, Vol.1, No.1, April 2005.
- “Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi”, **Güneş**, 24 Eylül 1987.
- “Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi”, **TÖMER Dil Dergisi**, Sayı:10, Mayıs 1993, s. 5.
- “Türkiye’deki Yabancı Dil Öğretimi Üzerine Bir Kaynakça Denemesi”, **Türk Dili Öğretimi Özel Sayısı, C.XLVII**, Temmuz-Ağustos 1983, s. 242.

TEZLER

- Isparta, Ahmet: “**Metin Oluşturmada Edatların Yeri**”, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010, s. 199.
- Barın, Erol: “**Yabancılara Türkçe Öğretiminde Bir Model Denemesi**”, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1992.
- Uysal, Başak : “**Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğretimi Programları ve Örnek Kitapların**

Değerlendirilmesi”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Bolu, 2009.

Benhür, M.Hadi:

“Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Tartışılmayan Ana Kavramlar”, G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2002.

Yılmaz, Ömer:

“Kelime türleri ile ilgili yaklaşımlar (Akademik Eserler - Üniversite Hazırlık Kitapları)”, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 2008.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Ağar, Mehmet:

“Türkçe Öğretiminin Tarihçesi”, **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, (Çevrimiçi) [www.insanbilimleri.com] (11.05.2010)

Büyükaslan, Ali:

“Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretilmesinde Yeni Yöntemler: Bilişim uygulamaları, Çözüm önerileri”,(Çevrimiçi)
<http://turcologie.ustrasbg.fr/dets/images/travaux/ali%20buyukaslan.%20yabanci%20dil%20turkce.pdf>. (02.08.2011)

Bayraktar, Nesrin:

“Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi”, (Çevrimiçi) [www.cutam.edu.tr] (11.05.2010)

Muhsine Börekçi,

“Türk Dili Edebiyatı ve Türkçe Öğretmenlerinin yetiştirilmesi sürecinde

Dilbilim ve Türkçe Öğretimi", **Turkish Studies**,
(Çevrimiçi)
http://www.turkishstudies.net/Makaleler/137270872_b%c3%b6rek%c3%a7imuhsine1277.pdf.
(26.07.2011)

Demiray, Kemal: "Edatlar Üzerine", (Çevrimiçi)
[www.cutam.edu.tr] (11.05.2010)

Demircan, Ömer; Aybars Erözden: "Yazı Devrimi Kaynakçası, Dilbilim Araştırmaları" (Çevrimiçi)
1992 [<http://www.cutam.edu.tr>] (11.05.2010)

Efendioğlu, Süleyman: "Cümle Menşeli Edatlar", (Çevrimiçi)
[www.cutam.edu.tr] (12.07.2010)

Efendioğlu, Süleyman: "Edatların Sınıflandırılması", (Çevrimiçi)
[www.cutam.edu.tr] (12.07.2010)

Erdem, İlhan: "Yabancılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi", (Çevrimiçi)(14.10.2011)
Turkish Studies, International Periodical for The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, V.4/3, Spring 2009 (26.07 2010)

Göçer, Ali: "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi", **Gazi Üniversitesi, Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi**, 22-23 Kasım 2007.
(Çevrimiçi)
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/762/9684.pdf>
(26.07.2011)

EKLER

EK:1

Ülke:	Kurum adı:
Eğitim Durumu:	Meslek:
Cinsiyet:	Yaş:
Kaç yıldır Türkiye’de yaşıyorsunuz:	Türkçe Seviyesi:
Kullanılan ders kitabı:	
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz:	

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi seyretmek için sinemaya gittiler. Filmi
.....seyrettiler.
2. Sinemaya kimle gittin?
3. Neyle eve döndü?
4. Ne zamana kadar çalışacak?
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi?
6. Sana göre en güzel yer neresi?
7. Kaç günden beri yemek yemiyor?
8. Elleri kar gibi beyaz mı?
9. Yemekten sonra kahve içecek misin?
10. Bu kitabı senden başka okuyan var mı?

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçip (-ile, -göre,-için, kadar, sonra, önce, başka, dışında, içinde, doğru, dolayı, diye gibi, böyle, karşı, üzere, dolayı edatlarını kullanarak) kâğıdın arka yüzüne bir kompozisyon yazınız.

1. Bir kişiye mektup yazın.
2. Korkularınız var mı? Nelerden korkarsınız? Yazınız.
3. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında neler düşünüyor ve biliyordunuz? Şimdi bu düşünceleriniz değişti mi? Yazınız.
4. Gezdiğiniz bir yeri anlatınız.
5. İzlediğiniz bir filmi veya okuduğunuz bir kitabı anlatınız.
6. Yukarıdaki konuların dışında istediğiniz bir konu hakkında bir yazı yazabilirsiniz.

EK:2

Ülke:	Almānya	Kurum adı:	
Eğitim Durumu:	B.A	Meslek:	student.
Cinsiyet:	Kadın	Yaş:	23
Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz:	3 ay	Türkçe Seviyesi:	al
Kullanılan ders kitabı:			
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz:	Erasmus öğrenci		

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi seyretmek için sinemaya gittiler.
Film .....seyrettiler.
2. Sinemaya kimle gittin?
3. Neyle eve döndü?
4. Ne zamana kadar çalışacak?
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi?
6. Sana göre en güzel yer neresi?
7. Kaç günden beri yemek yemiyor?
8. Elleri kar gibi beyaz mı?
9. Yemekten sonra kahve içecek misin?
10. Bu kitabı senden başka okuyan var mı?

Ülke: ABD	Kurum adı: Tömer
Eğitim Durumu: MA	Meslek: Nurse
Cinsiyet: Kadın	Yaş: 28
Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz: 5 Aylar	Türkçe Seviyesi: A1
Kullanılan ders kitabı:	
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz: Hobbijim.	

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi seyretmek için sinemaya gittiler.
Filmi .....seyrettiler.
2. Sinemaya kimle gittin? Arkadaşım
3. Neyle eve döndü?
4. Ne zamana kadar çalışacak?
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi?
6. Sana göre en güzel yer neresi?
7. Kaç gündür beri yemek yemiyor?
8. Elleri kar gibi beyaz mı?
9. Yemekten sonra kahve içecek misin?
10. Bu kitabı senden başka okuyan var mı?

Ülke: <i>Nijerya</i>	Kurum adı:
Eğitim Durumu: <i>Lise</i>	Meslek: <i>Öğrenci</i>
Cinsiyet: <i>Nijerya'lım</i>	Yaş: <i>17</i>
Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz: <i>4. ay</i>	Türkçe Seviyesi: <i>B1</i>
Kullanılan ders kitabı:	
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz: <i>Okul için</i>	

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi izlemek için sinemaya gittiler. Ali ve Ayşe filmi *korkuyarak*...seyrettiler.
2. Sinemaya kiminle gittin?
Sinemaya Faruk'la gittim
3. Okuldan eve neyle döndü?
Okuldan eve tramvay'la döndü
4. Ne zamana kadar çalışacak?
Akşama kadar çalışacak
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi?
Evet spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli
6. Sana göre en güzel yer neresi?
Bana göre en güzel yer Las Vegas
7. Kaç gündür beri yemek yemiyor?
İki gündür beri yemek yemiyor
8. Elleri kar gibi beyaz mı?
Hayır, elleri kar gibi beyaz değil
9. Yemekten sonra kahve içecek misin?
Evet, yemekten sonra kahve içeceğim

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçip, (-İLE, -GÖRE,-İÇİN, KADAR, SONRA, ÖNCE, BAŞKA, DIŞINDA, İÇİNDE, DOĞRU edatlarını kullanarak) kâğıdın arka yüzüne bir yazı yazınız.

1. Bir kişiye mektup yazın.
2. Korkularınız var mı? Nelerden korkarsınız? Yazınız.
3. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında neler düşünüyor ve biliyordunuz? Şimdi bu düşünceleriniz değişti mi? Yazınız.
4. Gezdiğiniz bir yeri anlatınız.
5. İzlediğiniz bir filmi veya okuduğunuz bir kitabı anlatınız.
6. Yukarıdaki konuların dışında istediğiniz bir konu hakkında bir yazı yazabilirsiniz.

1

Kardeşim nasılsın? Nijerya nasıl? Her şey yolunda mı? Ben Türkiye'de her şey güzel ama Nijerya kadar ilginç değil. Şimdi yurtta kalıyorum ama öncede başka yurtta kaldım onun adı Kadirga öğrenci yurdu. Bana göre o yurt en güzel yurt İstanbul'da çünkü orada çok rahatlı. Burası da iyi sadece Kadirga kadar iyi değil. Ama Kadirga'da misafirdim bu nedenle benim yurdum dönüldüm. Şimdi Şişli erkek öğrenci yurdunda kalıyorum. Benim oda arkadaşlarımda iyi, ve çok eğlenceli.

Ülke: Suriye	Kurum adı:
Eğitim Durumu: mezun oldum	Meslek: veteriner
Cinsiyet: Süryeli	Yaş: 26
Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz:	Türkçe Seviyesi: B1
Kullanılan ders kitabı:	
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz:	

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi izlemek için sinemaya gittiler. Ali ve Ayşe filmi . **korkuyla** .....seyrettiler.
2. Sinemaya kiminle gittin? **Sinemaya benim arkadaşlarımla gittim.**
3. Okuldan eve neyle döndü? **O okuldan eve otobüsle döndü.**
4. Ne zamana kadar çalışacak? **akşamı kadar çalışacak.**
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi? **hayır, şarkı söylemek spor yapmaktan daha eğlenceli.**
6. Sana göre en güzel yer neresi? **bana göre cennet en güzel yerdir.**
7. Kaç gündür beri yemek yemiyor? **3 gün önce şimdiki kadar yemek yemiyor.**
8. Elleri kar gibi beyaz mı? **evet, elleri beyaz kar gibi.**
9. Yemekten sonra kahve içecek misin? **Hayır, Yemekten sonra kahve içmeyeceğim, çay içeceğim.**

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçip, (-İLE, -GÖRE,-İÇİN, KADAR, SONRA, ÖNCE, BAŞKA, DIŞINDA, İÇİNDE, DOĞRU edatlarını kullanarak) kâğıdın arka yüzüne bir yazı yazınız.

1. Bir kişiye mektup yazın.
2. Korkularınız var mı? Nelerden korkarsınız? Yazınız.
3. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında neler düşünüyor ve biliyordunuz? Şimdi bu düşünceleriniz değişti mi? Yazınız.
4. Gezdiğiniz bir yeri anlatınız.
5. İzlediğiniz bir filmi veya okuduğunuz bir kitabı anlatınız.
6. Yukarıdaki konuların dışında istediğiniz bir konu hakkında bir yazı yazabilirsiniz.

Sevgili anneciğim:

Nerden başlayacağım bilmiyorum, ama en önemli bir şey... seni çok özledim. Senin yemeklerini çok özledim, seninle kavga etmeği özledim.. benim odam çok detaylı eşyalar... hepsi... her şey özledim... ama kalmak burada zorundayım... biliyorsun.

Şimdiye kadar her şey güzel. Doğru, ama bazı eşyalar beni rahatsız ediyor. Mesela önce düşündüm Türkiye'de Avrupa gibi her şey Avrupa gibi ama sonra bildim bazı eşyalar Suriye gibi ve bazı eşyalar Avrupa gibi... Yani genellikle Türkiye'nin içi dışardan farklı...

Tüm zorluklara rağmen İstanbul'un başkasında yaşamak istemiyorum.

Annem her yerde ezeziyorumken seni hatırlıyorum, ve gezmek seninle umarım. Ahh.. unutm şimdiye kadar ~~şimdiye~~ kahvaltılar yapmak ve çay içmek seninle çok özledim ama hayal bu şekilde gicliyor.. İnşallah yakında buluşacağız ve her şey paylaşacağız... herkese selam söyle, ve unutma bana dua et...

Seni çok seviyorum...

ağlun

Tank

Ülke: Türkmenistan	Kurum adı: —
Eğitim Durumu: Lise	Meslek: —
Cinsiyet: bayan	Yaş: 17
Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz: bir buçuk ay	Türkçe Seviyesi: B-orta
Kullanılan ders kitabı:	
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz: Sınava girmek istiyorum ve Türkçeyi çok seviyorum	

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi izlemek için sinemaya gittiler. Ali ve Ayşe filmi *korku filmi* seyrettiler.
2. Sinemaya kiminle gittin? *Sinemaya ablam ile gittik.*
3. Okuldan eve neyle döndü? *Okula tramvayla döndü*
4. Ne zamana kadar çalışacak? *Mayısa kadar çalışacak*
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi? *Bence spor yapmak çok güzel yani şarkı söylemek kadar eğlenceli.*
6. Sana göre en güzel yer neresi? *Benim memleketim en güzel yer.*
7. Kaç gündür beri yemek yemiyor? *Bir kaç gündür beri yemek yemiyor*
8. Elleri kar gibi beyaz mı? *Evet ya elleri kar gibi beyaz*
9. Yemekten sonra kahve içecek misin? *Hayır yemekten sonra çay içmeği seviyorum.*

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçip, (-İLE, -GÖRE, İÇİN, KADAR, SONRA, ÖNCE, BAŞKA, DIŞINDA, İÇİNDE, DOĞRU edatlarını kullanarak) kâğıdın arka yüzüne bir yazı yazınız.

1. Bir kişiye mektup yazın.
2. Korkularınız var mı? Nelerden korkarsınız? Yazınız.
3. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında neler düşünüyor ve biliyordunuz? Şimdi bu düşünceleriniz değişti mi? Yazınız.
4. Gezdiğiniz bir yeri anlatınız.
5. İzlediğiniz bir filmi veya okuduğunuz bir kitabı anlatınız.
6. Yukarıdaki konuların dışında istediğiniz bir konu hakkında bir yazı yazabilirsiniz.

Anneme

24.10.2011.

Merhaba canım Annecim.
Seni nasıl özledim anlatamam. Hatırlarım da, en çok eğlendiğim ve hiç unutmadığım günleri seninde yaşamışız. Ben şu anda odam'dayım, ders çalıyorum. Sana çok şeyler anlatmak istiyorum, seninde duygularımı paylaşmak. Senden çok uzaktayım, ama burayı çok sevdim. Sabah kalkıp kahvaltı yapıp okula gidiyorum. Okulu çok seviyorum, teneffüste arkadaşlarım ile kahve, çay içip konuşuyoruz, bir birimizi yavaş yavaş tanıyoruz. Onlar çok hoş ve sevimli. Bazen okuldan sonra beraber İstanbul'da dolaşyoruz. Eve geldikten sonra biraz dinlenip internete giriyorum, eski arkadaşlarım ile konuşuyorum, televizyon izliyorum. Biraz okuduktan sonra uyuyorum. Hafta sonu aklam ile vakit geçiriyoruz, alışveriş merkezinde eğleniyoruz, bazen sinemaya gidiyoruz. Umarım en kısa zamanda görüşeceğiz. Seninde haberlerini bekliyorum. Çok çok seviyorum. Öptüm.

Kızın Malika

Ülke: kore	Kurum adı: Hyesim Jang
Eğitim Durumu:	Meslek: Öğrenci
Cinsiyet: bayan	Yaş: 23
Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz: 8 aydır.	Türkçe Seviyesi: C1.
Kullanılan ders kitabı:	Yabancılar için Türkçe ders kitabı
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz:	Türkiye'de yaşamak için zorundayım

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi izlemek için sinemaya gittiler. Ali ve Ayşe filmi ...korkarak.....seyrettiler.
2. Sinemaya kiminle gittin? arkadaşım^{la} gittik.
3. Okuldan eve neyle döndü? Metrobüs^{ten} sonra tramvay^{la} dönüyorum.
4. Ne zamana kadar çalışacak? Şimdi hiç çalışmıyorum.
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi?
6. Sana göre en güzel yer neresi? Denizlidaki Pamukkale. en güzel yer.
7. Kaç günden beri yemek yemiyor?
8. Elleri kar gibi beyaz mı? Hayır. O kadar beyaz değilim.
9. Yemekten sonra kahve içecek misin? Hayır. Su ya da meyve suyu içiyorum.

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçip, (-İLE, -GÖRE, -İÇİN, KADAR, SONRA, ÖNCE, BAŞKA, DIŞINDA, İÇİNDE, DOĞRU edatlarını kullanarak) kâğıdın arka yüzüne bir yazı yazınız.

1. Bir kişiye mektup yazın.
2. Korkularınız var mı? Nelerden korkarsınız? Yazınız.
3. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında neler düşünüyor ve biliyordunuz? Şimdi bu düşünceleriniz değişti mi? Yazınız.
4. Gezdiğiniz bir yeri anlatınız.
5. İzlediğiniz bir filmi veya okuduğunuz bir kitabı anlatınız.
6. Yukarıdaki konuların dışında istediğiniz bir konu hakkında bir yazı yazabilirsiniz.

Benim göre Türkiye'deki bir çok yer arasından Denizli içinde Pamukkale en iyi yer.

Ben oraya dörtüncü gittim. ~~ta~~ arkadaşlarım ile gittim. her ~~zaman~~ yazın Pamukkaleye giderim. ~~ama~~ gezdikten sonra heme özltiyorum. o kadar sevindim. oraya gitmeden önce kappadokiyaya da gittim. ~~est~~ ama bence Pamukkaleden başka o kadar beğenmedim. Çünkü orası kar gibi bembeyaz ve ~~çok güzel~~. Su içinde yürüleyebilir. gelecek yazın da gitmek için çalışıyorum. acaba gidebilirim.

Ülke:	Çin	Kurum adı:	
Eğitim Durumu:	üniversite	Meslek:	öğrenci
Cinsiyet:	kız	Yaş:	24
Kaç yıldır Türkiye'de yaşıyorsunuz:	bir sene	Türkçe Seviyesi:	ileri
Kullandığınız ders kitabı:			
Niçin Türkçe öğreniyorsunuz:	okumak / çalışmak için.		

LÜTFEN AŞAĞIDAKİ SORULARI CEVAPLAYINIZ.

1. Ali ve Ayşe korku filmi izlemek için sinemaya gittiler. Ali ve Ayşe filmi ....sinemada...seyrettiler.
2. Sinemaya kiminle gittin? Arkadaşımda
3. Okuldan eve neyle döndü? Tramvayla ve Metroyla döndüm.
4. Ne zamana kadar çalışacak? Gelecek Eylülle Kadın.
5. Spor yapmak şarkı söylemek kadar eğlenceli mi? Evet, eğlenceli.
6. Sana göre en güzel yer neresi? Deniz kenarında.
7. Kaç gündür beri yemek yemiyor? Sabah kahvaltısından beri.
8. Elleri kar gibi beyaz mı? değil.
9. Yemekten sonra kahve içecek misin? İçmeyeceğim.

Lütfen aşağıdaki konulardan birini seçip, (-İLE, -GÖRE, -İÇİN, KADAR, SONRA, ÖNCE, BAŞKA, DIŞINDA, İÇİNDE, DOĞRU edatlarını kullanarak) kâğıdın arka yüzüne bir yazı yazınız.

1. Bir kişiye mektup yazın.
2. Korkularınız var mı? Nelerden korkarsınız? Yazınız.
3. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye hakkında neler düşünüyor ve biliyordunuz? Şimdi bu düşünceleriniz değişti mi? Yazınız.
4. Gezdiğiniz bir yeri anlatınız.
5. İzlediğiniz bir filmi veya okuduğunuz bir kitabı anlatınız.
6. Yukarıdaki konuların dışında istediğiniz bir konu hakkında bir yazı yazabilirsiniz.

Fehriye

Denizi çok seviyorum ki, geçen sene Kurban Bayramında arkadaşlarımla Fehriye'ye gittik. Deniz kenarında üç gün geçirdik. Bana göre Fehriyedeki deniz İstanbuldakiden daha temiz ve daha güzel.

Daha denizi görmek için biz bir vapur kiraladık, bir gün vapurda denize baka baka zaman su gibi hızlı geçti. Akşam yemeğine kadar, biz güle güle bol bol konuşuyorduk, çince ve Türkçe şarkı söylüyorduk, fotoğraf çok çekiyorduk. Sonra otelimize döndük. Daha bir parti yaptık, Gecede, uyumadan önce tekrar deniz marazarı hatırlıyordum...

Ne kadar güzel bir tatilim, unutulmaz....

EK:3

ÜNİVERSİTELERE BAĞLI TÜRKÇE ÖĞRETİM MERKEZLERİ

1. AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZİ

Adres: Akdeniz Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Dumlupınar Bulvarı 07070
Antalya
Telefon: 0242 310 15 26
Ağ Sayfası: http://www.akdeniz.edu.tr/akunsem/2/index_turkce.htm
E-posta: akunsem@akdeniz.edu.tr

2. ANKARA ÜNİVERSİTESİ TÜRKÇE VE YABANCI DİL UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (ANKARA TÖMER)

Adres: Ord. Prof. Dr. Aziz Kansu Binası A Blok Beşevler/Ankara
Telefon: 0312 215 90 01
Ağ Sayfası: www.tomer.ankara.edu.tr
E-posta: tomer@tomer.ankara.edu.tr

3. BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ DİL ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (BÜDAM)

Adres: Bağlıca Kampüsü Eskişehir Yolu 20. km Hazırlık Binası D Blok Zemin Kat
06530 Ankara
Telefon: 0312 234 10 10/1807
Ağ Sayfası: budam.baskent.edu.tr
E-posta: budam@baskent.edu.tr

4. BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ TÜRKÇE VE YABANCI DİL ÖĞRETİM MERKEZİ (BAŞKENT TÖMER)

Adres: Bağlıca Kampüsü Eskişehir Yolu 20. km Hazırlık Binası D Blok Zemin Kat
06530 Ankara
Telefon: 0312 234 10 10/1807
Ağ Sayfası: budam.baskent.edu.tr
E-posta: budam@baskent.edu.tr

5. BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ DİL MERKEZİ

Adres: Boğaziçi Üniversitesi 80815 Bebek/İstanbul
Telefon: 0212 257 50 39
Ağ Sayfası: www.boun.edu.tr/research/rc_lang_tur.html
E-posta: language@boun.edu.tr

6. DICLE ÜNİVERSİTESİ YABANCI DİLLER ÖĞRETİMİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Adres: Yabancı Diller Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi 21280
Kampüs/Diyarbakır
Telefon: 0412 248 84 52
Ağ Sayfası: www.dicle.edu.tr/merkez/dilmer
E-posta: dilmer@dicle.edu.tr

7. DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ DİL EĞİTİMİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (DEDAM)

Adres: Dokuz Eylül Üniversitesi Alsancak Yerleşkesi Şehitler Caddesi No: 12
Alsancak/İzmir
Telefon: 0232 463 02 67
Ağ Sayfası: web.deu.edu.tr/dedam
E-posta: dedam@deu.edu.tr

8. EGE ÜNİVERSİTESİ TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİRİMİ

Adres: Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü 35100 Bornova/İzmir
Telefon: 0232 3884000 - 2096/2958
Ağ Sayfası: tdae.ege.edu.tr
E-posta: tdae@mail.ege.edu.tr

9. FATİH ÜNİVERSİTESİ TÜRKÇE VE YABANCI DİL UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (ANKARA TÖMER)

Adres: Esentepe Mah. Keskin Kalem Sok. No:13 Mecidiyeköy-Şişli/İstanbul
(Merkez)
Telefon: 0212 272 30 56
Ağ Sayfası: tomer.fatih.edu.tr

E-posta: tomer@fatih.edu.tr

10. FIRAT ÜNİVERSİTESİ DİL EĞİTİM-ÖĞRETİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Adres: Esentepe Mah. Keskin Kalem Sok. No:13 Mecidiyeköy-Şişli/İstanbul (Merkez)

Telefon: 0424 237 00 00 - 4582

Ağ Sayfası: web.firat.edu.tr/fudem

E-posta: fudem@firat.edu.tr

11. GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÜRKÇE ÖĞRENİM, ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (GAZİ TÖMER)

Adres: Eti Mahallesi Ali Suavi Sokak No: 15 06570 Maltepe/Ankara

Telefon: 0312 229 31 99

Ağ Sayfası: www.tomer.gazi.edu.tr

E-posta: tomer@gazi.edu.tr

12. GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ ÖĞRETİM MERKEZİ

Adres: Üniversite Bulvarı P.K. 27310 Şehitkamil/Gaziantep

Telefon: 0342 360 12 00

Ağ Sayfası: -

E-posta: -

13. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ DİL ÖĞRETİMİ, UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (HÜDİL)

Adres: Hacettepe Üniversitesi Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi 06800 Beytepe/Ankara

Telefon: 0312 297 83 50

Ağ Sayfası: www.hudil.hacettepe.edu.tr

E-posta: hudil@hacettepe.edu.tr

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ DİL MERKEZİ

Adres: Kemeraltı Cad. No: 29 (Tophane Tramvay Durağı)

Telefon: 0212 2436729 - 0533 6254082
Ağ Sayfası: <http://www.istanbul.edu.tr/dilmer/>
E-posta : dilmer@istanbul.edu.tr

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ TÖMER

Adres: İstanbul Aydın Üniversitesi.Florya Yerleşkesi.No:40. Küçükçekmece
Telefon: 0090 (212) 425 6151 (dahili: 1582)
Ağ Sayfası: <http://tomer.aydin.edu.tr>.
E-posta: ebruyurdakul@aydin.edu.tr / miracozar@aydin.edu.tr

14. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZİ

Adres: Maltepe Üniversitesi Dragos Kampüsü Sahil Yolu Dragos/İstanbul
Telefon: 0216 441 51 68
Ağ Sayfası: masem.maltepe.edu.tr/node/51
E-posta: masem@maltepe.edu.tr

MARMARA ÜNİVERSİTESİ SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZİ

Adres: Göztepe Kampüsü 34722 / Kadıköy - İstanbul / TÜRKİYE
Telefon: 0 (216) 348 72 57/ 0 (216) 414 41 11/111-114
Ağ Sayfası: musem@marmara.edu.tr
E-posta: musem@marmara.edu.tr

15. SELÇUK ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TÜRKÇE PROGRAMI

Adres: Meram Yeni Yol P.K. 42090 Meram/Konya
Telefon: 0332 323 82 50
Ağ Sayfası: www.ilahiyat.selcuk.edu.tr
E-posta: ilahiyat@selcuk.edu.tr

16. SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ ÖĞRETİMİ ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

Adres: Süleyman Demirel Üniversitesi 32260 Isparta
Telefon: 0246 211 10 00
Ağ Sayfası: tdm.sdu.edu.tr
E-posta: tdm@sdu.edu.tr

17. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ DİL EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Adres: Trakya Üniversitesi Fen–Edebiyat Fakültesi Güllapoğlu Yerleşkesi
Karaağaç/Edirne
Telefon: 0284 223 42 10
Ağ Sayfası: www.trakya.edu.tr/Merkezler/dil_egt.htm
E-posta:

B. BAĞIMSIZ TÜRKÇE ÖĞRETİM MERKEZLERİ

18. ACTIVE ENGLISH

Adres: Atatürk Bulvarı No: 127 Kat: 6 706640 Bakanlıklar/Ankara
Telefon: 0312 418 79 73
Ağ Sayfası: www.active-languages.com
E-posta: info@active-languages.com

19. CONCEPT LANGUAGES

Adres: Seher Yıldızı Sok. No: 23 D.8 Etiler/İstanbul
Telefon: 0212 257 39 93
Ağ Sayfası: www.conceptlanguages.com
E-posta: info@turkishcourses.com

20. DISTANCE TURKISH LEARNING CENTER

Adres: Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu Binası İncitaşı Sokak No: 10 06500
Beşevler/Ankara
Telefon: 0312 215 90 01
Ağ Sayfası: www.turkish-center.com
E-posta: utom@tomer.ankara.edu.tr

21. DİLMER DİL ÖĞRETİM MERKEZİ

Adres: İnönü Cad. Prof. Tarık Zafer Tunaya Sok. No: 16 Taksim/İstanbul
Telefon: 0212 292 96 96
Ağ Sayfası: www.dilmer.com
E-posta: dilmer@dilmer.com

22. METROPOL TÜRKÇE ÖĞRETİM MERKEZİ

Adres: GMK Bulvarı No: 16 Kat: 5-6-8 Kızılay/Ankara

Telefon: 0312 231 44 99

Ağ Sayfası: www.metropolitomer.com

E-posta: metropol@metropolitomer.com

23. TÜRK-AMERİKAN DERNEĞİ TÜRKÇE ÖĞRETİM MERKEZİ (TAD-TÖMER)

Adres: Cinnah Caddesi No:20 Kavaklıdere/Ankara

Telefon: 0312 426 26 48

Ağ Sayfası: www.taa-ankara.org.tr

E-posta: info@taa-ankara.org.tr